

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Srijeda,
26. studenoga 1952.
Izlazi tjedno
God. I. Broj 15
Cijena 5 dinara

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

Devet godina u narodnoj državi

Radni ljudi našeg grada i kotara slave Dan Republike, devet godina nove Jugoslavije u uslovima uporne borbe za jačanje i osiguranje materijalnih izvora naše snage i boljeg života. Oni se u zajednici sa narodima u ostaloj našoj zemlji bore za slobodu i nezavisnost za očuvanje svoje države u kojoj su im stvorene takve mogućnosti razvitka kakve naši ljudi nisu mogli ni zamisliti u bivšoj Jugoslaviji. Daleko bi nas odvelo nabiranje svega onoga što je Narodna vlast uz pomoć, radnih ljudi stvorila od oslobođenja do danas na području grada i kotara Šibenika. Samo neki krupniji podaci sa našeg područja jasno govore da su već osigurani izvori za stvaranje boljeg života.

U samom gradu obnovljeno je 500 metara porušene obale, a nove je izgrađeno u dužini od 650 metara. Na Rogaču se gradi obala u dužini od 300 metara. U Ražinama je u toku izgradnja velike tvornice i valjaonice aluminija. Pored toga, uskoro će se dovršiti i novi vodovod koji će osigurati valjaonici i samom gradu dovoljne količine vode. Do sad je podignuto 251 novi stan, dok je u 1953. god. predviđeno izgraditi još 250 stanova. Oposobljeno je 270 oštećenih stanova. Naši radni ljudi obnovili su oštećenu državnu bolnicu, a popravili, betonirali ili proširili preko 1200 metara cesta i puteva koji presjecaju područje grada. Nadalje je izgrađena ili popravljena gradska kanalizacija u dužini od 1650 metara. Izvršeno je još niz drugih radova. Dovoljno je spomenuti da je od oslobođenja do danas na području grada utrošeno u raznovrsne radove ogromna suma od skoro 3 milijarde dinara.

Narodna država osigurala je našem gradu razvitak i prosperitet na području prosvjete i zdravstva. Podignuta je nova školska zgrada u Rak ovom selu i osmogodišnja škola u gradu. Otvorena je ženska stručna škola koju pohađa preko 270 učenica, od toga ih je 100 sa područja kotara. Za gradsku knjižnicu na bavljenju je preko 1200 knjiga i tome slično. Pored obnovljene bolnice, koja je u toku rata pretrpjela teška oštećenja, u gradu je otvorena Poliklinika sa tri ambulante i zubne stanice. Na području grada djeluje i jedno savjetovaništvo za žene. U svim zdravstvenim ustanovama radi 32 liječnika i 134 ostalog medicinskog osoblja. Proširenjem bolnice i otvaranjem vanbolničkih ustanova naša država je pružila veliku pomoć radnim ljudima grada i sela.

Za razliku od bivše protunarodne države danas naša vlast vodi svestranu brigu o svojim građanima. Tako je na području grada invalidskom zaštitom obuhvaćeno 720 lica, od kojih je 160 ličnih invalida, a 560 porodičnih. Oni primaju mjesečno preko 1.200,00 Din. invalidnine. Pored toga, država je osigurala novčana davanja za dječji dodatak porodičnih i ličnih invalida. Potrebno je istaknuti da u gradu postoji dječji dom »Petar Grubišić« u kojem je smješteno oko 70 štice. Otvoreno je i obdanište za predškolsku djecu. Posebnu zaštitu naša država osigurava djeci za koje se mjesečno isplaćuje iznos od preko 29.300,00 dinara.

Na području našeg kotara socijalna davanja i invalidnine u ovoj godini iznosit će ukupno preko 83 miliona dinara. Pored toga, otvorene su 2 ambulante sa tri liječnika, jednim zubarom i jednim bolničarom. Na kotaru također postoje i dvije apoteke.

I na kotaru je u uslovima postojanja narodne države oživjela komunalna djelatnost, te je na raznovrsnim redovima utrošeno oko 50 miliona dinara. Ovdje nije uračunata zamašna suma, koje je stanovništvo dalo putem dobrovoljnih radova.

Po oslobođenju veliki uspjesi su postignuti na području prosvjete. Podignut e su 22 nove školske zgrade, a 18 je temeljito popravljeno. Za ove radove utrošeno je 32 miliona dinara i dobrovoljnog rada u vrijednosti od 6 miliona dinara. Otvoreno je 29 novih škola u mjestima u kojima prije rata nisu postojale, te 5 osmogodišnjih i 3 škole za učenike u privredi.

Nakon oslobođenja opismenjeno je preko 7000 lica, muškaraca i žena. Organizirano je oko 1200 opće obrazovanih tečajeva. Skoro u svakom mjestu postoje knjižnice i čitaonice koje posjeduju oko 18000 knjiga, a 12 kulturno-prosvjetnih društava razvija svoju aktivnost. Prije rata na kotaru nije bilo kina, dok danas postoje četiri stalna i jedno pokretno. Sagrađen je veliki broj zadržnih domova, a narod je dobrovoljnim radovima pospješio tu izgradnju.

Država, pored toga, vodi brigu za razvitak zadržarstva i u tu svrhu daje značajna materijalna sredstva.

Radni ljudi našeg grada i kotara duboko su svjesni razvitka i prosperiteta svoga kraja, koji je osiguran u slobodnoj socijalističkoj državi. I oni su upravo zbog toga odlučni u obrani slobode i nezavisnosti koja im osigurava bolju budućnost.

Narod je nedavno i na zborovima birača manifestirao privrženost svojoj socijalističkoj državi, jer je kandidirao upravo one ljude koji su još od stvaranja nove Jugoslavije pa do danas ostali nepokolebljivi u svojoj vjernosti narodu, revoluciji i socijalizmu. Takve drugove, narod će i na izborima birati za odbornike što će doprinijeti jačanju narodne vlasti i nove Jugoslavije kojoj su udareni čvrsti temelji 29. XI. 1943. god. u Jajcu.

PO SVIM SVOJIM DJELIMA, PO SVIM SVOJIM SVOJSTVIMA, PO ONOME ŠTO JE NAŠA REVOLUCIJA PRVA DALA, ONA JE SOCIJALISTIČKA, DUBOKO REVOLUCIONARNA, PROLETERSKA I NARODNA, I ZA NJU BI MOGLA DA SE KAŽE JEDNOM RJEČJU DA JE ONA JEDNA SPECIFIČNA REVOLUCIJA ZA OSTVARENJE NAUČNIH MISLI MARKSA, ENGELSA I LENJINA, SPECIFIČAN DOGAĐAJ U HISTORIJU ČOVJEČANSTVA, NA NJEGOVOM PUTU U BOLJU I SRETNIJU SUTRAŠNJICU. MI SE MOŽEMO S PRAVOM PONOSITI TIM VELIKIM DANIMA. TITO

Birati najbolje među najboljima

Pred deset godina, u toku Narodno-oslobodilačke borbe, pod rukovodstvom naše Partije, još na I. zasjedanju AVNOJ-a, narodno-oslobodilački odbori, koji su se razvili iz organa borbe, konstituirali su se u jedinstveni organ narodne vlasti, koja se dalje kroz borbu i našu Revoluciju razvijala, doživljujući niz promjena koje je tražila naša revolucionarna praksa u toku socijalističkog razvitka naše domovine. Cjelokupna naša praksa društvene i državne izgradnje bazirana je na osnovnim principima marksističke nauke, u prvom redu na principu rukovodeće uloge radničke klase, na principu socijalističkog demokratizma u cijelokupnom našem društvenom životu i razvitku i principu decentralizacije naše državne i društvene izgradnje.

Ostvarujući u praksi te osnovne principe, učinjeni su krupni koraci u pravcu decentralizacije i demokratizacije kako u upravljanju u privredi tako isto i u narodnoj vlasti. Predaja fabrika i poduzeća u ruke radnika predstavlja jednu od najkrupnijih tekovina naše socijalističke revolucije u posljednjih 5-6 godina, rekao je drug Tito na VI. kongresu naše Partije. Isto tako paralelno sa reorganizacijom i decentralizacijom u privredi provedena je decentralizacija i u narodnoj vlasti, u kom smislu je donešen i novi Zakon o narodnim odborima, na

osnovu koga će do nekoliko dana naši radni ljudi i građani birati svoje predstavnike u organe narodne vlasti. Novim izbornim sistemom i organizacijom narodnih odbora najpunije se ostvaruje učešće građana i radnih ljudi u upravljanju državnim i društvenim životom, a organima lokalne vlasti dana je najšira samostalnost odlučivanja o društvenom planu, komunalnom, privrednom i društvenom životu svoga mjesta odnosno kraja. Vijeće proizvođača, koje se bira 14 prosinca tj. sedam dana od izbora odbornika u organe narodne vlasti, kao predstavništvo radnih ljudi iz industrije, trgovine i poljoprivrede, još više utvrđuje rukovodeću ulogu radničke klase kao najvažnijeg ekonomskog i političkog faktora u borbi za socijalizam i socijalističke društvene odnose. Oni će ravnopravno odlučivati sa vijećem narodnog odbora o svima privrednim, socijalnim i drugim pitanjima, a napose o raspodjeli i korištenju materijalnih dobara, čime je neposrednim proizvođačima u najvećoj mjeri osiguran snažan utjecaj u rješavanju osnovnih problema lokalne zajednice i njenog daljnjeg socijalističkog razvitka.

Zbog svega toga predstojeći izbori imaju ogroman značaj za daljnji razvitak naše zemlje, a pred novim narodnim odborima stoje veliki

IZ ODLUKA AVNOJ-a

»DA BI SE OSTVARIO PRINCIP SUVERENOSTI NARODA JUGOSLAVIJE« - REČENO JE U ODLUCI AVNOJ-a O IZGRADNJI JUGOSLAVIJE NA FEDERATIVNOM PRINCIPU - »DA BI JUGOSLAVIJA PREDSTAVLJALA ISTINSKU DOMOVINU SVIH SVOJIH NARODA I DA NIKAD VIŠE NE BI POSTALA DOMENOM BILO KOJE HEGEMONISTIČKE KLIKE, JUGOSLAVIJA SE IZGRADUJE I IZGRADIT ĆE SE NA FEDERATIVNOM PRINCIPU, KOJI ĆE OBEZBIJEDITI PUNU RAVNOPRAVNOST SRBA, HRVATA, SLOVENACA, MAKEDONACA I CRNOGORACA, ODNOSNO NARODA SRBIJE, HRVATSKE, SLOVENIJE, MAKEDONIJE, CRNE GORE I BOSNE I HERCEGOVINE«.

i odgovorni zadaci, jer njihov rad treba da pojača i pomoćne izgradnju i razvitak lokalne zajednice, a time i jačanju čitave naše socijalističke domovine.

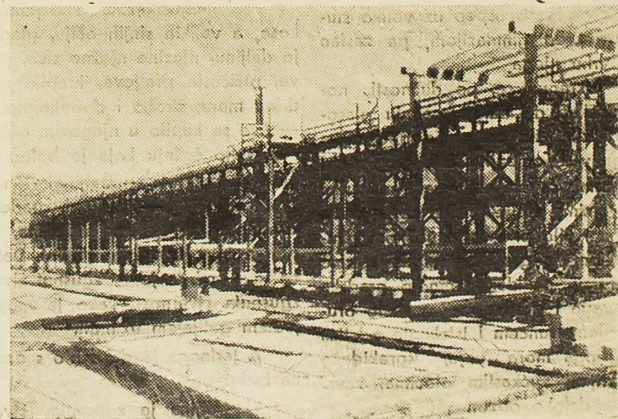
O aktivnosti izabranih predstavnika i njihovom radu zavisit će u prvom redu u kojoj će se mjeri provoditi osnovna politika socijalističke izgradnje. Birači našeg kotara i grada su na predizbornim sastancima na najdemokratskiji način predlagali kandidate za odbornike NO-a općine i narodnog odbora kotara. Preko pet stotina naših najboljih i stvori socijalizma odanih drugova i drugarica kandidirano je na sastancima zborova birača. Naravno da svi predloženi kandidati ne mogu biti izabrani, jer je broj odbornika narodnih odbora općina i kotara ograničen, pa će birači 7. prosinca, pristupajući izborima, dati svoj glas za najbolje među najboljima. Oni će toga dana glasati za one kandidate za koje smatraju da će moći svojim radom, znanjem, organizacionim sposobnostima, svojom upornošću i samoprijegom najviše doprinijeti daljnjem ekonomskom i kulturnom napretku našega grada i kotara. Imajući u vidu daljnju perspektivu našega grada, koji se tako reći preko noći i pred našim očima, pretvara iz nekada privredno a može se reći i kulturno zaostale varoši, u krupni industrijski centar, što remonovno dovodi do ogromnog ekonomskog i kulturnog preobražaja, ne samo u gradu nego i u kotaru, onda se i pred naše birače tim više postavlja odgovornost i dužnost da na izborima 7. prosinca biraju izme-

dju predloženih kandidata najvrednije i najposposobnije komuniste i frontovce. Moramo imati u vidu da nema više izvršnih odbora ni povjerenika, koji su u svojstvu plaćenih predstavnika naroda u narodnim odborima radili i da se rad narodnih odbornika ne sastoji u tome, kako je to u dosadašnjoj praksi znalo biti, da samo prisustvuju sjednicama narodnih odbora općina i kotara, već da na tim sjednicama aktivno i znalčki učestvuju u pretresanju svih problema koji se postavljuju u radu narodne vlasti, da aktivno učestvuju u donošenju odluka i zaključaka narodnog odbora, da se aktivno i neumorno bore za ostvarenje odnosno za sprovođenje u život donesenih zaključaka i odluka.

Zbog toga je dužnost svih članova Saveza komunista, članova Socijalističkog saveza i sindikalnih organizacija da u ovim posljednjim predizbornim danima još više pojačaju svoju aktivnost u objašnjavanju značaja izbora, da diskutiraju o predloženim kandidatima, o njihovim političkim i radnim kvalitetama da bi se na dan 7. prosinca izabrali najbolji među njima. Isto tako ne zaboraviti na rad neprijatelja, već naročito u ovim danima pojačati budnost i ne dozvoliti mu da zloupotrebljava našu široku demokratsku, ne dozvoliti mu da tu našu demokratsku korist za svoje protunarodne ciljeve i svrhe, a na dan izbora izadjimo svi kao jedan u najranije sate na izbore izvršimo svoju dužnost prema našoj socijalističkoj domovini.

Samo u narodnoj državi izgrađena industrija osigurat će sretan život radnim ljudima.

Naša slika prikazuje izgradnju nove hale peći za proizvodnju ferolegura.

Pred izbore za organe Narodne vlasti

Završene su pripreme u gradu i kotaru

Nakon održanih zborova biraća, na području grada i kotara nije prestala predizborna aktivnost. Naprotiv, što se više približava dan izbora sve se češći masovni sastanci i konferencije na kojima pred narod istupaju predloženi kandidati, koji govore o važnosti izbora, iznose uspjehe koje je do sada Narodna vlast postigla na unapređenju grada, kotara i pojedinih mjesta. Govorilo se i o raznovrsnim zadacima koji stoje pred novim odborima.

Kandidati a ujedno i delegati Ante Bego-Giljak, Pere Skarica, Ziki Bulat, i Ante Vrančić koji su učestvovali na VI. kongresu KPJ, bili su srdačno pozdravljeni od naroda prilikom iznaha utiska sa Kongresa. Narod je na svim sastancima s naročitim interesom pratio izlaganje delegata. Ovih dana će delegat Iviša Baranović također govoriti biraćima o VI. kongresu.

Kao što je bio slučaj u gradu, tako su i zborovi biraća na području kotara kandidirali mnogo više lica od onog broja koji će se birati na izborima.

Tako se na općini Djevske bira 21 odbornik za općinu, a 5 za kotarsko vijeće, međutim, kandidirano je 51 za općinu, a 19 za kotarsko vijeće.

Općina Skradin bira 23 odbornika za općinu, a 6 za kotarsko vijeće, dok su biraći kandidirali 59 za općinu i 17 za kotarsko vijeće.

Šibenik vanjski birat će 35 odbornika za općinu, i 21 za kotarsko vijeće, dočim je kandidirano 101 za općinu i 68 za kotarsko vijeće.

Općina Tijesno bira 25 odbornika, a za kotarsko vijeće 8, međutim, kandidirano je 63 lica za općinu, a za kotarsko vijeće 21.

U općini Vodice birat će se 23 odbornika općine i 6 kotarskog vijeća. Birači su, međutim, kandidirali 56 za općinu i 16 za kotarsko vijeće.

Znači da je na području kotara ukupno kandidirano 330 lica za općine i 141 za kotarsko vijeće. Međutim, na dan izbora 7. prosinca narod će izabrati najbolje drugove i drugarice i to 127 odbornika

za općine i 46 odbornika za kotarsko vijeće.

Mora se istaći činjenica, da je kandidiran mali broj žena. Tako na području općine Djevske, na primjer, nije kandidirana ni jedna žena, a na općini Skradin samo jedna za općinu, a jedna za kotarsko vijeće. Velik je propust učiniti i na vanjskoj općini Šibenik gdje su od 68 kandidata za kotarsko vijeće samo dvije žene, ili pak između 101 kandidata za općinu nije za-

stupljena niti jedna žena.

Na općini Tijesno kandidirane su samo dvije žene, a u Vodicama samo jedna za kotarsko vijeće i pet za općinu. Relativno najbolje stanje je u gradu u kojem je kandidirano 15 žena.

Izvršene su već sve pripreme u gradu i kotaru i biraći očekuju 7. prosinca — dan izbora na kojima će za odbornike izabrati najbolje i najzaslužnije drugove i drugarice.

KAKO JE BILO MOGUĆNO POSTIĆI TAKO VELIKE REZULTATE I TO BEZ POMOĆI IZVANJA? RAZUMIJE SE DA SE TO MOGLA SAMO ZBOG TOGA ŠTO JE NAŠA NARODNA VLAST IMALA I ŠTO DANAS IMA PODRŠKU VEĆINE NARODA NAŠE ZEMLJE.

Tito

Uspjeli predizborni sastanci

Posljednjih dana održani su predizborni sastanci u Krkoviću na koji su došli i seljaci iz Ladevaca i Piramatovaca, Burnom Primoštenu i Lovcu u kojima je drug Pere Skarica, politički sekretar Kotarskog komiteta govorio o značaju izbora za nove narodne odbore. Drug Skarica je, pored toga, iznio svoje utiske sa šestog kongresa za koje je vladao velik interes kod naroda.

1.450.000 za stambenu i komunalnu djelatnost

Prošlih dana Narodni odbor kotara dodijelio je iz sredstava za stambenu i komunalnu djelatnost 700.000 dinara za popravak vodovoda i stambenih zgrada u Skradinu, 100.000 dinara za gradnju obale u Krapnju, za radove na stambenim zgradama u Tijesnom 400.000, za dovršenje zgrade NO-a općine u Djevskama 200.000 i 50.000 dinara pripomoći za elektrifikaciju Rogoznice.

Izgradnja operativne obale

U toku rata blizu 1500 metara operativne obale u Šibeniku bilo je uništeno ili onesposobljeno, tako da nije bilo mjesta gdje bi mogao pristati i jedlan veći brod. Nakon napornog rada od pune tri godine izgrađeno je oko 700 metara obale od gata Krka do Vrulja. Prošle godine podignuto je 120 metara nove obale u predjelu Dobriča, a istovremeno se nastavilo sa radovima na podizanju obale u predjelu Kogač.

Pomorsko gradjevno poduzeće, koje izvodi radove na podizanju nove operativne obale u šibenskoj luci, postiglo je u relativno kratkom vremenu velike uspjehe. Ono je dosada izgradilo preko 1200 metara nove obale. Svoj ovogodišnji plan ono će u potpunosti izvršiti deset dana ranije, pored svih teškoća sa kojima se je borilo.

Izgradnja obale na Rogaču nalazi se u završnoj fazi. Od 180 metara obale, na kojoj su definitivno već položeni betonski blokovi težine od 50 do 60 tona i na njih postavljeno opterećenje radi slegavanja podmorskog terena, na dužini od 90 metara ono je već završeno i uskoro će biti položen nadmorski zid. Na ostalom dijelu na dužini od 140 metara sada se vrši iskop podmorskog terena. Sav ovaj rad, iako će biti potrebno izvršiti miniranje, dovršit će se do proljeća iduće godine, tako da će u najskorije vrijeme šibenska luka dobiti 320 metara nove operativne obale. Istovremeno sa ovim radovima nastavlja se sa nasipavanjem uvale Propad radi željezničkog spoja sa Ražinama. U per-

Zlarijani su u cijelom svijetu poznati kao vrsni mornari. Danas oni manje plove, a i ribarstvom se manje bave nego što su to činili njihovi preci, koji su bili često ugijetavani na svojoj rodnoj grudi. Pored toga, Zlarijani se odavno bave lovom na koralje. Ono datira još iz godine 1400, dakle prije nego što je Mletačka republika zagošpodarila Dalmacijom. Ulovljeni koralji u to vrijeme u oklici Zlarina i Žirja prodavali su se mnogim zemljama na Sredozemlju, pa čak i Dubrovčanima. Lovom na koralje u početku isključivo su se bavili Mlečani, Genovežani i Sicilijanci. Međutim, nešto kasnije javlja se i prvi naš lovac M.

Sinković, ali samo u zajednici sa Sicilijancima.

Prvu dozvolu, koju su Zlarijani dobili za lov na koralje spominje se 3. lipnja 1808. god. Dobio ju je Zlarijanin Toma Juranović sa lovom na četiri ladje. 1867. god. koraljarska družina postigla je najveći uspjeh, izvadivši iz dubina mora oko 500 kg koralja.

Mnogo kasnije, 1911. god. Zlarijani osnivaju svoju prvu ribarsko-koraljarsku zajednicu, a zatim i brusionicu u Šibeniku. Već u to vrijeme imala je zadruga 4 lovca, koji su poznavali bogata nalazišta koralja, a čiju su tajnu kas-

nije generacije strogo čuvali. Duž Jadranske obale postoje bogata nalazišta koralja, a koja su Zlarijani veoma dobro poznavali.

Nakon oslobođenja Narodna vlast uložila je mnogo napora da se iskoristi dragocjeno blago, jer je naš koralj u svijetu veoma cijenjen i skup. Istom, kada se na inicijativu Oblasnog NO-a Split 1948. g. formiralo poduzeće za lov i preradu spužava i koralja »Spuzvar«, prešlo se odmah na svestrano istraživanje nalazišta koralja. U samom početku težište rada bacilo se na vadjenje spužava, jer su nalazišta koralja bila nepoznata, a isto tako manjkala su potrebna sredstva za njihov lov.

Početkom ove godine, na račun dugoročnog zajma, nabavljena su četiri niskotlačna kompresora i jedan brod za lov. Višemjesečno istraživanje donijelo je uspjehe, kada su pronađena prva nalazišta koralja u blizini otoka Žirja i Zlarina, zatim kod Korčule, Dubrovnika i Boke Kotorske. Do nedavno poduzeće »Spuzvar« izvadilo je oko 300 kg koralja, a do konca ove godine predviđa se još bogatiji ulov.

Za naš koralj zanimaju se i mnoge evropske zemlje, a poduzeće »Spuzvar« poduzelo je mjere oko nabavke potrebnih sprava za lov na koralje. Tako je pred kratko vrijeme isto poduzeće poslalo u inozemstvo prve izvadene uzorke koralja. Zapadna Njemačka već je ponudila povoljne uvjete za kupovinu našeg koralja. Osim Zapadne Njemačke za naš koralj zainteresirale su se u posljednje vrijeme Francuska i Italija. Ali pored povoljnih kupaca, poduzeće »Spuzvar« nalazi se pred velikim teškoćama, jer ono sada ne posjeduje vlastitu brusionicu za čišćenje i brušenje koralja. Doduše, u Zlarinu postoji jedna brusionica, ali ona je posve stara i primitivna, pa nije u stanju da očisti i izradi veću količinu koralja. M. M.

spektivi je produženje ove obale i njeno spajanje s poluotokom Šipad, pa će u bliskoj budućnosti šibenska luka moći odjednom da primi 14 prekoceanskih brodova.

Za potpuno nasipavanje uvale Propad bit će potrebno 97000 kubičnih metara kamena. Pored ovih radova vrši se podizanje istočnog dijela gata Vrulje na dužini od 60 metara, kao i izgradnja ceste koja će biti spojena sa državnim cestom, a služiti će kao glavna komunikacija na operativnom dijelu šibenske luke.

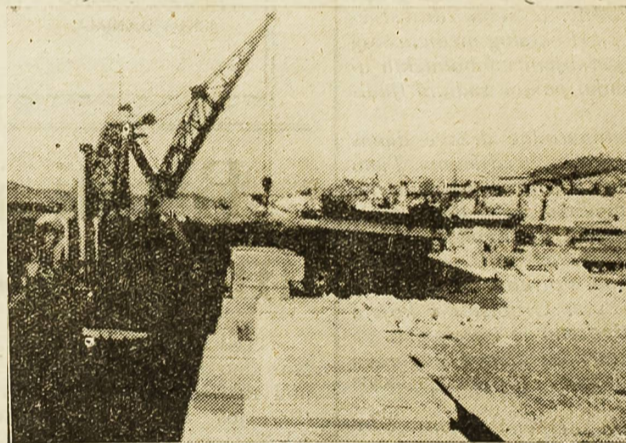
Na suprotnom dijelu šibenske luke u predjelu Tvornice elektroda i ferolegura u toku je izgradnja 120 metara nove obale. Dosada je već podignuto oko 50 metara. Nadalje, Pomorsko gradjevno poduzeće izgrađuje i obalu Vicka Krstulovića, koja isključivo služi za linijsku i lokalnu plovidbu.

Pored ovih radova u šibenskoj luci, poduzeće tako-

djer izvodi radove i na podizanju obala u nekim primorskim mjestima na području kotara Šibenik. Tako je ono u Primoštenu podiglo 55 metara nove obale, a u toku je izgradnja obale u Zablacu, Prvič Šepuini i u Murteru.

Podmorske radove uvelike ometa nedovoljan broj kompresora kao i nestašica rezervnih dijelova. Postojeća mehanizacija je u priličnoj mjeri već dotrajala i to je jedna od najvećih teškoća na koje poduzeće nailazi u izvođenju svih ovih radova. Ali uza sve to, čitav radni kolektiv svojom upornošću i besprmjernim zalaganjem uspješno svladava sve te teškoće.

Iz naše luke otpremaju se u inozemstvo velike količine drveta i rudače, pa će proširenje operativne obale u predjelu Rogač znatno povećati promet šibenske luke, a time će se uvelike rasteretiti promet u riječkoj i splitskoj luci.

Šibenik — izgradnja obale na Rogaču

U stakleniku

VJEKOSLAV KALEB

Vjekoslav Kaleb rodio se u Tijesnom 1905. godine. U Šibeniku je završio učiteljsku školu. Javio se u književnosti kao zreo, izgrađen pripovjedač. Objavio je dvije zbirke pripovjedača (»Na kamenju« 1940., Izvan stvari 1942.). U njima Kaleb opisuje težak i oskudan život dalmatinskog zagorca i svijet u oklici Šibenika. Godine 1943. prešao je u parizane, te iz toga razdoblja ima nekoliko pripovjedača koje su izašle pod naslovom »Brigada« (1947. g.). Nedavno mu je Matice Hrvatska izdala zbirku pripovjedača.

Vjekoslav Kaleb danas živi u Zagrebu, tajnik je Matice Hrvatske i urednik »Hrvatskog koluta«.

Mladi se profesor Jakov Hljb uspeo uz veliko stubište pred gimnazijom, pa zastao na vrhu njega.

Okrenuo se, po dužnosti novodošlice da daruje pažnju glasovitijem slici što se pruža pod njim: Obuhvati ocjenjivačkim pogledom obronak sa stepenicama i ukrasnim travnicama, dalje prašnu cestu, nove kuće i vile privučene velikom gimnazijom iz gradskog stada ovamo u šumu, pa dalje smedje gradske krovove i stare zvornike divno orumenjene suncem i isakute od lica svodroga mora koje, isprekidano svijetlim, žučkastim otocima, završava daleko obzor.

— Daljina! — pomisli on.

Tu zaroni u prošlost.

Malen dječak, žule kao plamen kose, a velikih sinjih očiju, gledao je daljinu, njezine njezne sive, plave, ružičaste preljeve, krepku modrinu mora, široko i duboko nebo. — Sve se kupilo u njegovim očima i raspirilo čežnju koja je bolno tinjala u grudima. — Daljina! — mišio je dječak. — Brodovi, gradovi, kontinenti sa svojim čudesima, — sve je to zgusnulo u daljini. Daljina je — mislio je — zgusnut život, zgusnuta stvarnost, kako je možeš jednim gutljajem užiti.

A jednoga je dana bio s ocem na brdu:

— Daljina je zgusnuta stvarnost, moj dragi? . . . Zgodna misao,

to jest — dosjetka — govorio je otac zamišljeno. — Ona sadži zbilja u sebi šareni svijet za kojim ti čežneš, ali taj svijet postoji samo kao daljina. . . . A kako ćeš je dohvatiti! — . . . Bio je tako dječak koji je čežnuo za daljinom i odlučio da je dohvati. Pobjegne od kuće pa se ukrca polajno u nekakav parobrod. Plovio je dugo morem, i pretrpio mnogo dok se iskrcavao u nekom australskom gradu. Izašao je na obalu koja je bila kao i drugdje tvrda i zamrljana, ljudi su živjeli prema imelku kao i drugdje, a i gladnih je bilo mnogo. I on je morao pretrpjeti mnoge nevolje. . . . Na koncu, nakon mnogo muke, upitao se: gdje je ta daljina? — rasplinula se na pojednostosti: smradni parobrod, neprijateljski strani grad, nečiste ulice, obične ljude. — Lutao je tom zemljom, hranio se teškim radom, i vidio mnogo stvari, ali malo novih, malo novih onako kako ih je on zamišljao: lijepih kao na slici. — I pretrpio je dakle mnogo. . . . Uvidio je na koncu, da je daljina nedostiziva i da je ona samo u našoj mašti zgusnuta slika stvarnosti, uljepšana našim željama. A odalle je on sada opet vidio — daljinu. Drugu daljinu. I u njoj je odjeljivao jednu ločku — to je bio njegov kraj; toplota doma, poznatost njegovih putova, činili su mu se kao

čisti kutovi bez zasjeda, i pogled znanca mio, jer je duša na dlanu. Tako je otac dječaka prikivao za zemlju, i on je prigrušio san o tom lijepom svijetu. Ali je ipak nesvjesno svakog dana zaronio čežnufljivo pogledom u ono zračno plavilo preko otoka i mora.

Jakov sad očiti negdašnji okus ove slike; ona ga obavije, ispunje svega, prozme ga donesena svježim zapadnjakom, i zazuji oko jarbola i konopa; raspjeva mu grudi tiho kao brujanje dalekih orgulja.

Kad je svršila ova glazba u njemu, kad je nestala, rasplinula se kao paučinašta prikaza, spusti opet pogled na šareni svijet oko sebe, ovdje na zemlji.

Nesvjesno je žudio da i tu nadje odaziv uspomena.

Prebirao je predmete, zatoptao duhom po čišnicama, po zakutcima. Ali uzalud. Šest je godina proveo na sveučilištu i u vojsci, i evo, ove stvari ne prepoznaje, ne nalazi u njima onaj okus poznatoga, zaboravljen okus iz starih potkrovlja, među starijim stvarima, — usporedbu koja bi udarila sklad između mladenačkog zanosa i zrele kritičnosti, — onaj sukob starih predodžaba s novima, koji zazveči muklo, starinski, kao napuko zvono u dvorcu. Prebere predmete da se osvjete-

doči: eto pred gimnazijom nova skupocjena vila oko koje se mnogo pula igrao; sad opaža druge stvari: nespretnu, rastrganu gradju, ločnije: skrpljenu iz tuđih dijelova, na cesti samo klimava vojnička kola s pospanim umornim goničem, ili teretni automobil, koji podiže urnebesnu buku i dimi kao zmaj; jato djece ide na pustolovine u šumu. . . . Pogleda šumu: eto — šuma — smedjezelene krošnje borova s modrim sjenama; i šumi u njoj vjetar svježe i korisno kao vodopad; gimnazijske stube po kojima je osam godina svakog dana dolazio i odlazio, velike su ponovo. . . . — i ništa drugo.

I najedampul, sasvim mirno i bezbolno, otpadne zanimanje za taj svijet, i on se kao stroj okrene i udje u zgradu. Otvorio je velika hrastova vrata i ušao u široko predvorje, prostrano, mramorom obloženo. Pogleda opet sa zanimanjem i ocjenjujući duge hodnike poslovnog izgleda i pomisli: s pretenzijama na moderno, ali je ispallo hladno i privremeno kao kasarna; jedino, mramor je. Iz razreda je dopiralo brujanje. Jedan se učenik poigrava u dugom hodniku, sklizao se po glatkim pločama i ogledavao kako bi što potpunije iskoristio ovaj izlazak iz razreda: pridje česmi i počne se zabavljati vodom; drugi

je zamišljeno otezao korake, da prodje što više vremena. Najzad pristupe jedan k drugome, kao psići.

Zastidio se i brzo potisnuo želju, koja mu se taj čas javila, da li učenici doznadu da je on profesor. Brzo uzadje na prvi kat k ravnateljstvu uredu, gdje mu se ponove isti oblici mramorom obloženog predvorja.

Na početku desnog hodnika ugleda profesora Brkana u razgovoru s jednim gospodinom, po svoj prilici dječkim roditeljem. Iako je bio bokom okrenut ovamo, pa mu nije vidio lice, ipak ga odmah prepoznade: niska lubanja s kosom posrtašom zalazanom, da skriva čelavost, debeo, kratak, majmunski vrat, krupan i visok stas, ugnute noge sa stopalima van i prstima nožnim visoko uzdignutim. Izraz mu je sasvim dostojanstven i državne nepristupačno običnim ljudima; on je k njima blagonaklono silazio s neba: — Ah, da; vi čekate. . . . — Zibao se kao gusak, stupao s noge na nogu, i bio do krajnosti svijestan u svakom času svoje vrijednosti, odlučivanja sudbinama.

— Kažem vam, ne zna ništa. Pitao sam ga novu lekciju, pa nije ni beknuo. . . . govorio je roditelju uvjeren, a domaćim, kao povjerljivim glasom, samo: lice mu je bilo

Aluminijski kombinat Ražine i njegovi kadrovi

Stanje i razvoj aluminijske industrije u bivšoj Jugoslaviji

Iako spadamo u red najbogatijih zemalja u svijetu sirovinom (boksita) za dobivanje aluminija, njegovo dobivanje i preradivanje u bivšoj Jugoslaviji bilo je neznatno. Pored velikih zalih sirovine, postojale su samo dvije tvornice. Prva je bila kemijska industrija Moste u Sloveniji, koja je proizvodila najkvalitetniju glinicu u Evropi. Druga tvornica aluminija bila je Lozovac, koja se po svom kapacitetu nije niti primjećivala naspram kapaciteta aluminijskih tvornica stranih zemalja, koje nisu niti posjedovale sirovinu već je uvažale (Njemačka, Švicarska).

Na tako slab i neznatan razvoj aluminijske industrije u bivšoj Jugoslaviji utjecalo je više faktora: Jugoslavija se je smatrala kao čisto agrarna zemlja, politički režim u državi nije vodio računa o industrijalizaciji zemlje, a prevlast stranog kapitala i proizvodnja nalazila se je u rukama privatnika-stranaka.

Kada bi gornje stanje prikazali u brojkama došli bi do slijedećih rezultata:

1. U količinskom omjeru zalihi sirovine za dobivanje aluminija (boksita) u svijetu i kod nas — naša zemlja dolazi na prvo mjesto.

2. Obzirom na gornju zalihu sirovina, stanje proizvodnje aluminija kod nas prije rata bilo je minimalno. Lozovac je proizveo 1300 tona godišnje (1938 god.).

3. Ako promatramo u to vrijeme proizvodnju aluminija drugih zemalja, a obzirom na posjedovanje sirovina, opazit ćemo da na primjer Njemačka, koja je uvažala sirovinu, proizvodila je 240 hiljada tona godišnje aluminija.

4. Kada usporedimo količinski omjer zalihi sirovine kod nas i van zemlje, i kad smo vidjeli da po tom omjeru dolazimo na prvom mjestu na svijetu, a da se pored

loga kod nas proizvodilo 1300 tona aluminija godišnje, a Njemačka 240 hiljada tona godišnje, postavlja se pitanje, a što smo onda radili sa tolikom zalihom sirovine.

Odgovor je kratak. Imali smo ogromne gubitke. A evo na koji način:

Za dobivanje jedne tone čistog aluminija potrebno je oko 4 tone sirovine. Budući, da smo prije rata proizvodili preko 400 hiljada tona boksita godišnje, od kojeg bi mogli proizvesti preko 100 hiljada tona aluminija, a pošto ga nismo koristili kod nas, on se izvezio van zemlje po vrlo niskim cijenama. Boksit se izvezio van zemlje po cijeni od 0,60 Din. po kilogramu, odnosno 600 Din. po toni.

S druge strane uvozili smo aluminijske poluproizvode po cijeni od 40—300 Din. po kilogramu. Vidimo, da se sirovina prodavala po vrlo niskoj cijeni, a poluproizvodi uvažali i plaćali po vrlo visokoj cijeni. Odmah je uočljiva ogromna nerentabilnost i slaba ekonomska politika u bivšoj Jugoslaviji. Nadalje, kada se uzme u obzir da se od jedne tone boksita dobije 250 kg aluminija, proizlazi da se u bivšoj Jugoslaviji izvezilo i prodavalo van zemlje u svakoj toni boksita po 250 kg aluminija, a za cijenu od 600 Din. kg. To znači 250 kg aluminija prodavalo se za 600 Din., a samo jedan kilogram uvezenog aluminijskog poluproizvoda plaćao se do 300 Din. po kilogramu.

5. Vidjeli smo naprijed da je Jugoslavija prije rata proizvodila preko 400 hiljada tona boksita godišnje, dok naprotiv zemlje kao: Njemačka, Švicarska, Švedska nisu uopće proizvodile boksit. Kada napravimo pregled koliko je kilograma aluminija otpadalo na jednog stanovnika dotičnih zemalja i kod nas u godini 1938., dobivamo slijedeće brojeve:

	Potrošak aluminija u kg po 1 stanovniku	Proizvodnja boksita u tona godišnje
Njemačka	2,64 kg	—
Švicarska	2,85 kg	—
Švedska	1,05 kg	—
Jugoslavija	0,01—0,02 kg	400.000

Gornje brojeve nam govore da se u bivšoj Jugoslaviji boksit proizvodio u velikoj količini, a odnos aluminija po jednom stanovniku praktički nije niti postojao.

Nadalje nam i gornje brojeve pokazuju standard života u tim zemljama. Jer što više kilograma otpada na jednog stanovnika, to će i standard života biti veći. A to je baš ono čemu se u bivšoj Ju-

ukočeno i oči jako hladne — nadopunjavao je Jakov nesvjesno u sebi.

Roditelj je spustio ruke niza se i gledao zamišljeno u stranu:

— Hm . . . sveca mu . . . —

Jakov Hljev se upio u njegove zabrinute oči i vidio što mu stoji na vrhu jezika, a boji se izreći: »Znade on, moj gospodine profesore, znade . . . Ja i brat mu učili smo ga i ispitati uzduž i poprijeko, nego vama se prohtjelo da on ne zna.«

— Morat ćemo ga se prihvatiti bolje i potrošiti štogod za njega — govorio je roditelj gorko.

Jakov izgradi cijelu pozadinu događaja, zbivanje u razredu i u kući, pravo i krivnju. Ali odmah utvrdi, da slika ne izazivlje u njemu ništa osobito. Izgleda mu novo stečena, kao i ona s djecom malo prije na hodniku: sada je on svojom pronicavošću prokapa i osjeća kao tekovinu životnog iskustva, svojih godina. Ona, kao i sve ostalo u ovoj zgradi, daje sasvim nove utiske, kao novo zapaženi predmeti. Ni ovdje se ne pojavljuje ukus obnovljenih doživljaja; ništa — hladnoća. Pa ni sjetiti se ne može ničega jače, nego samo s naporom koje epizode; pojavi se, bolno svane, ali je odmah potisne i zamagli, kao da je negdje pročitao, kao da je netko drugi doživio

govorivši nije vodilo računa.

Dok se danas u federativnom uređenju nove Jugoslavije ide za tim da se zemlja podigne ekonomski i očigledno, a pravilno uređenim društvenim planom omogućuje joj se izgradnja raznih grana industrije, što znači da se teži ka većem standardu života naroda.

Prilog za povećanje standardnog života našeg naroda dat će i iz-

a ne on.

Nego samo ona slika daljine — težnja za bijegom!

On hljeda uči u ravnateljstvo predsovlje, ali u taj se čas Brkan okrene.

Jakov ga pogleda ravno u oči, hladno, bez traga dodira, kao da gleda fotografiju u novinama.

— Ali, da . . . pa to je ipak bilo . . .

— Jakov Hljev! — pozove profesor Brkan ravnodušno, hladno i dalje ozbiljno prolitava katalog.

Malo srce ustrepi, oči se otvore plašljivo kao u teleta, lice poblijedi.

Išao je Jakov prema katedri polako, otežući korake, kao da ga pred njom očekuje hladan mlaz.

Razred je stajao daleko za leđima, razbijen na mnogo sitnih pojedinačnih briga; bio je masa guma, začinjena žestokom kao kakvom ljutom mirodijom, sa nekoliko lica koja su mu devala okus, boju; a sada tvrdu, bez milosrdja, do p'etca.

Posljednjeg je sata dobio slabu cccenu:

— Kakva su pluća u vodozemaca? — pitao je profesor.

Jakov je zalepršao, zamlatio kapcima: to nisu učili, činilo mu se. (Nastavit će se)

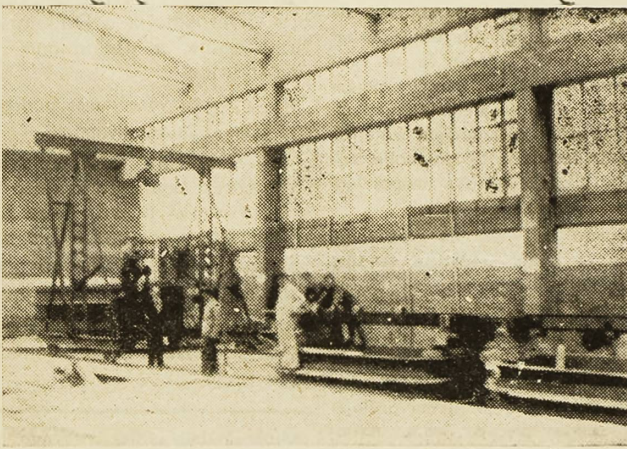
gradnja aluminijskih kombinata u Ražinama i Srnišću. Izgradnjom ovih kombinata zadovoljit ćemo ne samo domaće potrebe, nego ćemo jednim dijelom aluminijskom preradjevinom stupiti na svjetsko tržište kao ozbiljan konkurent. Zato nastojimo osvojiti proizvodnju alu-

Ražine — potrebe i značaj podizanja

Prema prednjem izlaganju i prikazivanju stanja industrije aluminija u bivšoj Jugoslaviji, a obzirom na posjedovanje vlastite domaće sirovine (boksita) došli smo do zaključka, da je kod nas nužno potrebna podizanja te vrste industrije.

Budući da se Srnišće već ranije počelo graditi za proizvodnju glinice i aluminija, to je njegova izgradnja nužno povukla za sobom i izgradnju aluminijskog kombinata Ražine, koji će vršiti daljnju preradu aluminija i njegovih legura. Mi već vidimo. Ražine se grade i podižu. Iz dana u dan poprimaju sve jasnije konture budućeg velikog aluminijskog kombinata. Možda se netko zapitao zašto se grade baš Ražine, i zašto to nije negdje drugdje? Na to odgovor nije tako jednostavan.

Da bi dobili jasniju sliku o tome obrazložiti ću koji su bili glavni elementi kod projektiranja aluminijskog kombinata Ražine.

Tvornica i valjaonica aluminija
Montaža elektrolitičkih peći

a) OSNOVA ZA PODIZANJE JEDNE TVORNICI

1. rudna osnova
2. energetska osnova
3. osnova kvalificirane radne snage

Kada se projektira jedna tvornica tada se projekat mora oslonjati na gornja tri uslova. Naravno na sva tri uslova teško je naići, ali barem dva moraju postojati. Oslupili od sva tri uslova značilo bi imati nerentabilnu proizvodnju, a zatim se ne ide.

No, da sad vidimo potrebe i prednosti aluminijskog kombinata Ražine.

Da je potreba podizanja takvog kombinata vidjeli smo iz prednjeg izlaganja, kao i momente koji su uslovljavali težište industrije aluminija u našoj zemlji.

Da je potreba podizanja aluminijskog kombinata Ražine diktirana nam i izgradnja prehrambene, transportne, kemijske i elektro-industrije u našoj zemlji, a koje se baziraju i oslanjaju na poluproizvode aluminija i njegovih legura (silitina).

S druge strane imademo slijedeće prednosti podizanja aluminijskog-kombinata Ražine.

1. RUDNA OSNOVA

Što se tiče rudne osnove ide se za tim da se ruda (sirovina) što kraćim putem dopremi do tvornice odnosno da je transport dopreme što brži, bolji i jeftiniji. Sirovina se nalazi u blizini Ražina. Drniški bazeni boksita, a i ostali bazeni u Dalmaciji koji još nisu korišteni u bliskoj će budućnosti biti glavna sirovina za Ražine, jer doprema sirovine iz tih bazena bit će laka i jeftina obzirom na već sada postojeći uredni transport.

Obzirom na tu osnovu daljnja prednost Ražina je i u tome što će moći koristiti proizvodnju aluminija u Lozovcu, transportni troškovi će biti manji, a time i proizvodnja jeftinija.

a to ćemo postići podizanjem te industrije a njeni temelji će nam biti: posjedovati dobre kadmene, i sa njima osvariti dobar kvalitet proizvodnje, a naravno stvar da ćemo onda time biti i u mogućnosti osvojiti tržište aluminija.

2. ENERGETSKA OSNOVA

To je jedan od najpovoljnijih uslova koje će imati Ražine. Naime, ide se za tim da se energija, potrebna za pogon, dobije što jeftinije. Kako se kod proizvodnje i prerade aluminija troši ogromna količina električne energije, to se nastoji da se do nje dodje na što jednostavniji i jeftiniji način, a to će Ražinama omogućiti veliki sistem hidrocentrala Cetina (Peruća se počinje graditi 1953. god.), zatim nova jargura na Krki kod Šibenika.

3. OSNOVA KVALIFICIRANE RADNE SNAGE

Jedna od osnova koje se ne mogu ubrojiti u prednosti i na koje se nisu Ražine bazirale, a predstavljaju najveći sadašnji problem Ražina, problem kojega treba riješiti, i. j. problem kadrova.

Ali na jednoj drugoj strani vidimo prednost Ražina. Potpunom izgradnjom i punog kapaciteta Ražine će upošljavati oko 1500 rad-

preležno je iz Šibenika i okolice. Dobar dio ljudi nisu imali prilike rada u nekoj grani industrije, a ako su to i imali onda je to bilo vrlo skućeno. Ali bitno je to da od ma-

Način dolaženja do kadrova

Sličan aluminijski-kombinat kao što će biti Ražine vidjeli smo da u našoj zemlji ne postoji. Postoji jedino tvornica »Impol« u Slov. Bistrici, ali ona se uglavnom bazira na bakru i mesingu. To je bilo tim teže pitanje gdje i kako osposobiti kadrove. Ipak se rješenje našlo i put do dolaženja kadrova možemo podijeliti u tri etape specijalizacije:

I. SPECIJALIZACIJA KADROVA U ZEMLJI

U tu svrhu u susret je izišla tvornica »Impol« u Slov. Bistrici sa kojom je načinjen ugovor o osposobljavanju nežeg ljudstva. Ljudstvo se slalo na specijalizaciju u grupama od 10 ljudi po tri mjeseca.

Do danas su kroz tvornicu »Impol« prošla i završila specijalizaciju 2 inženjera, 4 tehničara i 20 radnika. Tom ljudstvu bio je omogućen praktičan rad i teoretska nastava gdje su dobili prvu osnovu za svoje daljnje usavršavanje.

II. SPECIJALIZACIJE U INOZEMSTVU

Kadar koji je osposobljen u tvornici »Impol« nije dostatan. Za proizvodnju koju će imati aluminijski-kombinat Ražine treba kadar, koji će poznavati modernu proizvodnju i preradu aluminija i njegovih legura. Zato će se stanoviti broj ljudstva slati u inozemstvo. U tu svrhu uprava aluminijskog-kombinata Ražine organizirala je pohađanje stručnih kurseva i stranih jezika.

III. SPECIJALIZACIJA U VLASTITOJ TVORNICI

Puštanjem u pogon jednog dijela postrojenja sa već postojećim kadrom vršit će se paralelno daljnje osposobljavanje kadrova u samim Ražinama. Time će se postići dvostruki cilj. S jedne strane proizvodit ćemo i na taj način pospješiti izgradnju našeg kombinata, a s druge strane, kadrovi koje ćemo sami osposobljavati, služit će nam za puštanje u pogon novih postrojenja.

Josip Lončar, tehničar

BITKA ZA PROGRES

Tamo na kamenjaru u Ražinama odjekuju eksplozije. U jutro, poslije podne i na večer. Svakodneвно. Oblaci dima i miris baruta.

Zaista liči na pravu bitku. Ne, to je prava bitka koju naši ljudi noruženi svakovrsnim mašinama i orudima bez predaha vode protiv neprijatelja starog i podmuklog — protiv zaostalosti. I protiv svega onog što ona sobom vuče.

To je žestoka bitka za — progres. Tvornica i valjaonica aluminijuma — oličjenje je tog progressa.

Produžec za industrijske gradnje »Tehnika« — piše na tabli odmah tu na željezničkoj stanici. Da, »Tehnika« rukovodi bitkom. A gradilište. Oko nije u stanju da obuhvati. Pored Siska, najveće u našoj republici. Ne samo po prostiranstvu, već i po brojnog ljudstvu i materijalima.

Kompresori, mješalice, dizalice, drobilice, mnoštvo orudja i alata. Sve to i sa svim tim upravlja 2.500 ljudi — muškaraca i žena da bi do kraja liti bitku, što brže i što potpunije.

Brojke. — neka one govore. Preko 1,300.000.000 dinara iznosi plan investicija za 1952 godinu. Vrijednost izvršenih radova samo u jednom mjesecu penje se na 210.000.000 Din. Što iznosi 8,500.000 Din. dnevno, ili 1 milion na jedan sat.

Od 1. kolovoza 1951. god. pa do danas radnici su iskopali, prevezli i nasuli ništa manje nego 16.800 vagona materijala — uglavnom kamena. Za prevoz toga materijala bilo bi potrebno 336 željezničkih kompozicija od po 50 vagona.

Oko 6 hiljada vagona raznovrsnog građevinskog materijala pristize godišnje na gradilište, ili 120 kompozicija po 50 vagona.

Još nekoliko upečatljivih brojki.

Dnevno se ugradi oko 150 m³ betona što iznosi punih 37 i po vagona. Do sada je ugrađeno 1.100 tona betonskog čelika ili 110 vagona, što iznosi jednu trećinu ugrađenog čelika u našoj republici.

U PRAVO TIME ŠTO SMO OBEZBIJEDILI OSNOVNU KAPITALNU IZGRADNJU NAŠE INDUSTRIJE, MI ČEMO U NAREDNIM GODINAMA MOĆI DA PODIGNEMO I NAŠU LAKU INDUSTRIJU I NAŠ STAN-DARD.

Zamislimo jednu ogromnu čelverosprajnu zgradu širine 10 m, a dužine od Ražina do Šibenika. Eto, takva gradnja od zgrade mogla bi se popoditi sa 180.000 m² drvene armature koja je napravljena za podizanje objekata na gradilištu. Uposleno je 120 tesara a to je trećina sveukupnih tesara u Hrvatskoj. Brojke zaista i to snažno govore.

Podize se 23 objekta. Cijelo naselje. Valjaonica — najveći objekt svemu daje pečat. Prostor od 30000 m² u kojem bi se mogla smjestiti tri nogometna igrališta sa brojnom publikom — to je valjaonica.

Radovi na tom kolosu nalaze se u takvoj fazi da će se početkom 1953. god. moći pristupiti montiranju valjaoničkih strojeva.

Pojava srednjeg rasta, živih kretanja, lica energičnog izraza s blokom u ruci — dominira na prostiranom gradilištu. Obilazi, savjetuje, zapažanja bilježi u blok i primjedbe drugih takodjer. I tu na poprištu izdaje on naredjenja, koja se primaju i izvršuju. Bez loga, ne može se zamisliti bitka, bez toga nema pobjede.

Druže inženjeru — čuje se kroz huku kompresora glas radnika sa skele na valjaonici — kod nas sve u redu. Energičan izraz lice inženjera prelje osmjeh. Da, to je rukovodilac gradilišta — inženjer Vladimir Šilhard. Neumoran. Ne i još više — on je dio samog gradilišta.

Radnici borci na Ražinama su iz bližih i daljih sela. Oni vode bitku — grade s uspjehom. Istovremeno bitka mijenja njihov lik — izgrađuje i njih same.

Biblioteka, politička, stručna i druge predavanja, tamburaška sekcija, razne grane sporta, šah, kolektivni izleti — dopunjuju taj lik.

U prostorijama šlaba nacrtali, fotografije i skice. Tu rukovodilac i saradnici — inženjeri i tehničari prave planove za skoro okončanje bitke.

Eksplozija najednom potrese stakla na skromnoj zgradi. Jedna ne utihne, druga se javi, treća — nebrojeno puta stakle podrhtavaju. Vide se oblaci dima i miris baruta se osjeća. — U Ražinama se bitka nastavlja — pobjedonosna bitka za progres.

Novi šibenski vodovod

Što se izgradnja novog velikog vodovoda više približuje kraju to građani Šibenika sa sve većim nestrpljenjem očekuju dan kad će se oslavariti njihova davna želja. Za snabdjevanje vodom bila je naročito teška ova godina, koje će se građani dugo godina sa gorčinom sjećati. A Šibenik nije danas grad lokalnog značaja, njegovi važni industrijski objekti, jedna od glavnih izvoznih luka, učiniše, da je on danas grad opće državne značaja, koji bi morao imati sve uslove da radnim ljudima bude u njemu život što ugodniji. Bez glavnog uslova obilja zdrave vode, nema ni zdravlja, ni čistoće, ni pravog kulturnog napretka.

Šibenik spada u gradove koji imaju sreću da se u njegovoj blizini nalazi rijeka Krka, uz čije se glavno korito na ušću nalaze vrela, koja imaju obilne količine dobre zdrave vode. Međutim, i pored toga, Šibenik je od svog postanka vječni pačenik sa vodom, i bila je kroz vijekove najviša briga uprava grada, kako da napoje svoje žedne građane.

Riješavalo se to nekako pomoću zdenaca-cisterne. U gradu su postojale mnogobrojne cisterne, među kojima ćemo spomenuti slijedeće: 4 zdenca (quattro pozzi), za čiju je gradnju pozvan arhitekt korčulanske katedrale i drugih radova na Korčuli Jakov Correr starinom Mlečanin. Godine 1446. gradski knez Juraj Valaresso i 5 plemića iz vijeća učinili su ugovor po kome se Correru za ovu gradnju ima godišnje plaćati 90 dukata i stan. Iste godine učinjen je ugovor i sa majstorom Markom iz Troje u Apuliji i sa Jurjem pok. Mihajla iz Zadra radi izrade svodova i krune za svotu od 44 dukata, koju je svotu garantirao Juraj Orsini, arhitekt šibenske katedrale. Četiri su zdenca gradjena od 1446. do 1456. a trošak je iznosio više od 2200 dukata. Rezervoar cisterne je niži od razine mora i čvrsto izgrađen sa svodovima od kamena i opeka, sa 4 otvorene krune na kojima su grbovi mletačke republike, gradskog kneza i grada Šibenika. Ukupna sadržina zdenaca je 28800 barila ili 1900 m³.

Drugi veliki zdenac je na velikoj loži između katedrale i vijećnice a sadrži 27200 barila.

Na Dobriću je bio zdenac bočatne vode, koji nije nikad presušivao. Osim toga postojali su zdenaci u biskupskoj palači, kneževoj palači, mnogobrojnim samostanima i mnogim privatnim, naročito plemićkim kućama. Tako je godine 1808. popisano u gradu što javnih, što privatnih 145 zdenaca.

Tako se je grad patio sa vodom sve do najnovijeg doba, kad je god. 1878. nastojanjem tadašnjeg načelnika Ante Šupuka, općina isposlovala od vlade u Beču pristanak da sagradi vodovod sa slapova Krke. To je bilo potrebno ne samo za grad već i za željezničku stanicu, te se može reći, da je željeznica bila glavni povod da je sagrađen ovaj vodovod. — Za njega je općina dala u gotovom 130.000 forinti, otkupila potrebne zemljište, nabavila strojeve i sagradila cestu od Lozovca do slapova.

Ispod slapova Krke sagrađen je na živom vrelu bunar iznad koga su bile postavljene pumpe, koje su dizale 7,5 litara vode u sekundi, na visinu od 184 metra do rezervoara na Brini pomoću 2 cijevi promjera 130 mm. Najinteresantnije je, što za pogon pumpe nije trebalo nikakvo gorivo, već je za to korišćena voda sa srednjeg slapa Krke, tako da je voda vodu tjerala i takav sistem postoji još danas. Od spomenutog malog rezervoara na Brini, položena je za grad cijev od 150 mm promjera, dužine 10 kilometara do gradskog rezervoara na Šubičevcu, koji je bio zadržine 600 m³. Odale su bile razvedene cijevi po gradu i to dužine 1300 met. za željezničku stanicu, a 3000 met. za potrebe grada t. j. za 21 javnu česmu i 25 instalacija po privatnim kućama. Vodovod je svečano otvoren dne 12. maja 1879. uz neopisivo slavlje i veselje građana i okolice.

Ovaj prvi vodovod koji je sagrađen za grad od oko 7000 stanovnika, počeo je tokom godina terijala, njihova dubina i smjer to

da postaje nedovoljan, te se je već g. 1908. osjećala jaka nestajanja vode, jer se grad počeo naglo širiti, izgradila se Ivnornica u Crnici, nadošla vojska, povećavao se parobrodarski saobraćaj a k tome su počele i same naprave zastarjevali. Tako se je općina počela brinuti za pojačanje vodovoda, te je g. 1916. izvedena veća rekonstrukcija time, što su postavljene nove pumpe većeg kapaciteta 18 l/s. Ponojna veća može se reći radikalnija rekonstrukcija, izvedena je u godinama 1929. do 1931. kad su postavljene nove pumpe kapaciteta 42 lit. u sek., koje su davale 3500 m³ vode u 24 sata, a uporedo s time položena je nova tlačna cijev promjera 150 mm od pumpe do Brine i dovodna cijev promjera 200 mm od Brine do gradskog rezervoara. Nešto kasnije povećan je i gradski rezervoar od 600 na 1200 m³.

Pošto je jačanjem industrije, neprestano rastao i broj stanovništva, koje je postavljalo na grad veće zahtjeve u pogledu vode, a industriji se nije moglo uskratiti ili ograničiti potrebna količina vode za pogon, to je manjkom pogodjeno stanovništvo.

Naše narodne vlasti vodile su stalno brigu o ovoj činjenici i poduzimale korake da svom gradu osiguraju obilne količine vode.

Sticajem prilika, prvi vodovod pospješila je izgradnja željeznice, a sadanji izgradnja velike Ivnornice i valjaonice aluminija na Ražinama. Izgradnja našeg vodovoda kao i svakog modernog vodovoda, postavlja daleko veće zahtjeve u pogledu kvaliteta vode nego nekad, kad se u glavnom pazilo, da voda odgovara po boji, mirisu i ukusu. Savremena nauka, osobito kemija i mikrobiologija ne zadovoljavaju se ovom činjenicom, već traže saradnju mnogih drugih nauka. Tako prije projektiranja ima tu posla geolog, meteorolog, hidrolog, zatim kemičar i higijeničar, dok je zadnja riječ inženjera, koji mora voditi računa o svim nalazima i mišljenjima.

Prije pristupanja tehničkim radovima oko projektiranja, trebalo je također utvrditi i neke osnovne kriterije i to:

1. Koliko vode treba ne samo za sadanji Šibenik, već i onaj koji se očekuje do 30 godina, kad se računa da će normalnim prirastom broj stanovnika imati oko 30.000! Detaljnim ispitivanjem prilika došlo se je do potrebne količine od 210 litara u sekundi ili 17.000 m³ na dan. Prema tome bi i nakon 30 godina otpalo na svakog stanovnika grada oko 300 litara vode na dan.

2. Odakle uzeti tu količinu vode. — Za to je postojalo nekoliko alternativa, ali u glavnom se je moralo odlučiti da li sa sadanji vrela ili sa ušću Krke ili iz jezera Torak iz koga se crpi voda za Zagorski vodovod. Jezero Torak nalazi se na ušću rijeke Čikole u Krku, to je jedan prirodni fenomen, iz koga ključaju neprestano velike količine bistre i zdrave vode, koja količina iznosi u proljeću oko 7,5 m³ a spadne u vrijeme katastrofalne suše na m³. Jezero je 180 metara široko a oko 80 metara duboko, na njemu nisu potrebni nikakvi kaplažni radovi i postoji uvijek laka mogućnost povećanja kapaciteta vodovoda. Po mišljenju mnogih jedina mu je negativna strana, da je udaljeno od grada oko 7 km više nego vrela na ušću Krke, i radi toga se je odustalo od ove alternative.

Za porijeklo vrela na ušću Krke mnogi drže da je to ogranak rijeke Krke, koji je negdje daleko napustio matično korito i podzemnim kanalima izbija na sadanje mjesto t. j. oko 1 mt iznad površine mora.

3. Detaljnim ispitivanjem količine vode koja se sada iskorištava i one koja vidljiva i neprimjetno otiče u Krku ustanovilo se je da tamo ima najmanje 350 litara u sekundi, dakle za dvostruki broj stanovnika nego što će imati Šibenik do 30 godina.

Medju pripreme radove spada i sondaža, čime se je dobilo podzemnu strukturu terena, naime, kako su položeni slojevi raznog materijala, njihova dubina i smjer to

ka podzemne vode. Kad su sve predradnje bile gotove, pristupilo se izradi projekta, koji je povjeren inženjerskom projektnom zavodu u Zagrebu, a glavni projektant je naš poznati stručnjak ing. Milan Sinkovec.

Prema izradjenom projektu glavne osobine novog vodovoda su slijedeće: Za kaplažu (zahvatilne vode) uzeta su 3 najveća vrela, koja se svode u 3 bunara od kojih su dva sabirni a treći crpni, iz koga će 3 pumpe crpiti vodu za grad. U novu pumpnu stanicu postavit će se 3 pumpe na električni pogon, svaka kapaciteta 105 litara u sekundi, 3 će biti u pogonu a 1 u rezervi. Svaka pumpa imala će elektromotor od 380 K.S. Od pumpne stanice vodi 650 mt. dugi tlačni vod iz čeličnih cijevi promjera 450 mm do visinskog rezervoara na Brini na nadm. visini 188 mt, tako da će pumpe, ako uzmemo u obzir otpor koji moraju svladati u cijevima, dizati vodu na 200 mt. Visinski rezervoar sadržine oko 500 m³ bit će izgrađen od 2 rezervoara svaki po 250 m³, sav iznad zemlje i vršit će funkciju t. zv. balansera a to stoga, što je od rezervoara prema gradu do Duboke drage teren skoro sasvim horizontalan i treba stvoriti umjetni pritisak da se u cijevima ne bi kupio zrak.

Glavni cjevovod imat će promjer 400 mm i bit će u glavnom iz cijevi od lijevanog željeza osim na kratkim relacijama gdje je pritisak veći od 7 atmosfera iz čeličnih cijevi. Cjevovod će se položiti u jarak dubok 2 mt. tako da će njihov gornji rub biti 1,50 mt ispod terena, a jarak će se zadržati najprije 50 cm debelim slojem zemlje i sitnog materijala iznad cijevi a zatim sa krupnijim materijalom od iskopa, a to radi bolje izolacije, tako da vanjska temperatura ne bi djelovala na vodu.

Cjevovod od Krke do rezervoara Meterize iznad grada bit će dug 8550 mt, od Meteriza do Ražina 5800 mt, od Meterize do postojećeg gradskog rezervoara na Šubičevcu 1300 mt, dakle ukupna dužina cjevovoda bit će 15.650 metara. Nova trasa je prema poslojećoj znatno skraćena, jer se nastojalo ići najkraćim putem, pošto je to ekonomičnije i povoljnije radi slobodnijeg preticanja vode. Na Trtru izgradit će se jedan mali rezervoar sadržine 80 m³ koji će osim tehničke vršiti i ekonomsku funkciju, naime, tu će se postaviti kontrolna mjerila. To će biti t. zvana relejna stanica, gdje će se putem posebnih uređaja odražavati potrošak vode u gradu i na Ražinama. Da ne bi pumpe suviše radile i voda, skupi proizvod išla na pretek, sa ovog rezervoara će se pumpnoj stanici automatski javljati kada treba pumpe zaustaviti a kada treba nakon toga ponovno započeti sa pumpanjem.

Na Meterizama iznad grada bit će glavni rezervoar u kog će doći svi voda sa pumpne stanice. Ovo će zapravo biti razdjelni rezervoar u kome će se voda dijeliti tako, da odlazi konstantno za tvornicu u Ražinama 70 l/s ili 600 m³ na dan, a za grad ostalih 140 l/s ili oko 11.000 m³. Što grad time dobija jasno je, ako istaknemo da sada dobija samo oko 3500 m³. Rezervoar na Meterizama sadržavati će 850 m³, bit će sav ukopan u zemlju, sa velikom zemljanom nasipom radi zaštite i izolacije, a izgrađen iz betona sa kamenom fasadom.

Od Meteriza ide cijev promjera 250 mm preko Šubičevca, iznad gimnazije, ispod vidlice do Križa, gdje je glavni rezervoar za tvornicu Ražine, sadržine 1500 m³, dimenzioniran tako, da u slučaju većeg kvara na dovodu vode tvornica imala vode za nekoliko sati rada. I ovaj je rezervoar sav pod zemljom. Od njega ide cjevovod promjera 300 mm preko raskršća nove mandalinske ceste, preko potoka do Ražina gdje će tvornicu razvesti cijevi prema svojoj potrebi.

Što će biti sa vodom iz Ivnornice nakon što svrši svoju glavnu funkciju, naime, ohladi mašine, to još nije odlučeno, ali bi bilo potrebno da se ta voda upotrebi za

800 tona ferolegura preko predviđenog plana

Naš saradnik je posjetio direktora Tvornice elektroda i ferolegura druga Josu Bujasa, te ga zamolio da odgovori na nekoliko pitanja, koja bi interresirala naše čitaoce.

Kakav ste učinak postigli u ovoj godini na području proizvodnje?

— Za posljednje dvije godine iako je broj radne snage u našoj tvornici smanjen za oko 25% ipak je plan ostao isti, a učinak proizvodnje povećan za 12% nego ranije. To je uslijedilo zbog prijelaza na privredni račun. Kvalitet proizvoda znatno se je poboljšao, a što naročito vrijedi za proizvodnju feromangana, tako da su naše čeličane Zenica, Jesenice, Smederevo i druge planirale veće količine proizvoda, ali isporukom boljeg kvaliteta trebalo je da storniraju izvjesne količine, što je doprinijelo uštede na samom prijevozu u vrijednosti od 2 miliona dinara.

Što se tiče pak proizvodnje amorfnih elektroda i anodnih masa, u velike je poboljšanje njihov kvalitet, a što je posljedica svestranog zalaganja radnog kolektiva i stručnog osoblja. Poboljšanje kvaliteta naših proizvoda najbolje je osjetila Tvornica glinice i aluminijuma u Lozovcu, koja je danas potpuno neovisna o uvozu iz inozemstva, a osim nje također i tvornice karbida i ferossilicija u Dugomratu, Rušama, a djelomično i ona u Jajcu.

Kakve veze danas podržavate sa inozemstvom?

— Obzirom na dobar kvalitet, izvesti ćemo do kraja ove godine oko 3 hiljada tona ferolegura t. j. za punih 800 tona više nego što smo to planom predviđeli. Do sada smo najviše izvozili u Austriju, Švicarsku, Zapadnu Njemačku i SAD.

poljoprivredne svrhe, naročito za povrtlarstvo, na čemu grad danas oskudijeva.

Preko nove cijevi od rezervoara Meteriza do postojećeg gradskog rezervoara na Šubičevcu, koji sadrži 1200 m³, imat će grad neprekidno dosta vode, ali će se pravi efekat izvedenih radova pokazati kad bude proširena i rekonstruirana gradska mreža, izgrađeni novi rezervoari naročito za istočni dio grada gdje se nalaze najveći potrošači Luka, Mandalina, Šipad i gdje je udaren temelj novom modernom Šibeniku.

Novi vodovod je interesantna i poučna građevina, gdje su primjenjene sve najnovije tehničke i sanitarne lekovine na polju izgradnje vodovoda.

Radovi na ovom vodovodu započeti su polovicom lipnja 1951 god. a izvodi ih gradjevno poduzeće »Izgradnja«, koje je do sada uspjelo da svlada mnoge teškoće na izvedbi radova. Teren na kome se radi je preko 90% kamen. Iskopi su radjeni djelomično ručno ali najviše mašinskim kompresorima. Znatlan doprinos na uspješnom odvijanju ovih radova dali su pripadnici JNA. Na kaplaži dobar dio radova izvodi se pod vodom, te se moraju uposliti ronionci. Do završetka radova bit će iskopano oko 50.000 m³ materijala a za to isplaćeno oko 150.000 mina, izbušeno oko 100.000 mt rupa i potrošeno preko 2 vagona dinamita.

Osim radova na kaplaži i polaganju čeličnih cijevi, svi ostali radovi su gotovi ili se nalaze u završnoj fazi. 13 km položeni cijevi su domaće proizvodnje iz livnica Štore u Sloveniji i Vareša u Bosni, a iz inozemstva su nabavljene samo čelične cijevi i specijalne pumpe i to iz Zapadne Njemačke.

Treba stoga naročito istaći da je ovaj vodovod plod umnog i fizičkog rada naših ljudi, izgrađen proizvodima uglavnom naše domaće industrije i predstavlja osnovu za podizanje ekonomskog i kulturnog standarda našeg grada.

Što se i koliko do sada postiglo na proširenju kapaciteta Ivnornice?

— Obzirom da je ova tvornica stara preko 40 godina, a s tim u vezi i uslovi rada kao i kapacitet veoma primitivni, to se ukazala potreba da se je prišlo izgradnji nove moderne i mehanizirane tvornice. Ovome je išla u prilog i činjenica, što je to jedina tvornica ove vrsti u našoj zemlji. Isto tako proširenje kao i njeno moderniziranje uslovljavaju postojanje čeličana u Jesenicama, Zenici i drugdje. Sada je u toku izgradnja hale za elektropeči za proizvodnju ferolegura. Nadalje, izgradnja Tvornice i valjaonice u Ražinama iziskivala je i proširenje tvornice amorfnih elektroda, pošto dosadašnji kapacitet ne bi ni u kojem slu-

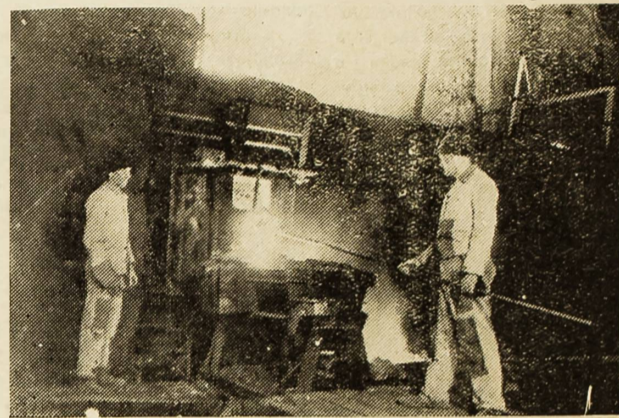
kako radilo. Takodjer, analogno tome suša je utjecala i na izvršenje ovogodišnjeg plana proizvodnje.

Kakve je mjere poduzeo vaš radni kolektiv u vezi sa štednjom obzirom na ovogodišnju sušu?

— U posljednjem kvartalu ove godine čitav naš radni kolektiv posvetio je mnogo pažnje i zalaganja u radu, da bi se bar donekle nadoknadila ona proizvodnja koja je bila izgubljena za vrijeme tog stagniranja. Sigurno je, da ćemo taj manjak do kraja godine svesti na minimum.

Kakve ste uspjehe postigli na području ekonomskog obrazovanje radnika u vašem kolektivu?

— Na našim masovnim sastancima, na kojima učest-

Monofazna peć za proizvodnju fero legura

čaju mogao zadovoljavati potrošnju valjaonice.

Ovogodišnja suša odrazila se je na mnoga naša poduzeća, pa bili ste nam mogli nešto kazati o tome da li je ona i kod vas imala posljedica?

— Ovogodišnja suša utjecala je na proizvodnju ferolegura uslijed toga što su nedostajale dovoljne količine električne energije, tako da se je za to vrijeme vrlo malo ili ni-

vuje većina radnika ovog kolektiva, održavaju se predavanja redovito dva puta mjesečno. Izlaganje pojedinih tema je dosta pristupačno radnicima, Teme obuhvaćaju područja, ekonomike, tehnike, prava, politike i nauke. Takodjer je oformljen jedan kurs za predvodnike proizvodnih odjeljenja. Za sva ova predavanja vlada veliki interes kod većine članova našeg radnog kolektiva.

Poboljšanje kvaliteta proizvoda u Tvornici glinice i aluminija

Tvornica glinice i aluminija u Lozovcu jedna je od najvećih postrojenja u zemlji. U njenom sastavu nalaze se glavna dva proizvodna odjeljenja: 1) postrojenje za proizvodnju glinice i 2) Postrojenje za proizvodnju aluminija (elektroliza).

Kapacitet postrojenja za proizvodnju glinice daleko je premašio onaj predradni, iako se pri tome ništa novog nije ugradilo. Tako je sadašnji kapacitet povećan za oko 30% u odnosu na onaj ranije. To je uslijedilo kao posljedica dugogodišnjeg stručnog ispitivanja sirovine u tvorničkom laboratoriju i svestranog zalaganja čitavog radnog kolektiva. S tim u vezi i normativni trošci sirovina i pomoćnog materijala znatno su sniženi. Prema tome postignute su u ovom pravcu velike uštede, a

Prema sadanjem stanju radova i nabavki, postoji mogućnost da će novi vodovod biti gotov do konca uzujka, a voda puštena u grad nešto kasnije dok se cijevi isperu i izgubi neprijatan miris i ukus bitumena i katrana.

Izgradnjom novog vodovoda ne postoji namjera da se postojeći napusti ili demontira, ne smatramo da je on završio svoju časnu ulogu. Pretrpio je za vrijeme rada mnoge nedaće i ratna pustošenja, ali radi stalnog i pažljivog održavanja još danas kako tako snabdijeva znatnu industriju, preko 20 hiljada stanovnika u gradu, Bilicama, Dubravi sa, oko 30 javnih česmi i oko 2200 potrošača. Naprave ovog vodovoda treba će popraviti, nekoje dijelove izmijeniti i tako će služiti za nepredviđene slučajeve, medju koje spada eventualno osnivanje novih industrijskih poduzeća u našem gradu.

polufabrikat je veoma dobre kvalitete. S obzirom na gornje činjenice, plan proizvodnje u ovom postrojenju bit će do kraja godine ostvaren 100% pa čak i prebačen.

U postrojenju elektrolize poslije rata postojale su ogromne teškoće s jedne strane uslijed pomanjkanja odobrovarajućih sirovina i pogonskog materijala, a s druge što elektrodna masa, koju je ispočetka davala Tvornica elektroda i ferolegura, nije u potpunosti odgovarala. Međutim, situacija se je kasnije izmijenila obzirom na tehnički napredak u proizvodnji elektrodnih masa Tvornice elektroda i ferolegura, tako da se je to osjetno odrazilo i na bolji kvalitet proizvoda u ovom postrojenju. Na taj način postignut je visokokvalitetan aluminij, što je osobito važno za izradu raznih legura, kod kojih se zahtijeva čist produkt

U ovom odjeljenju, međutim, ne će biti moguće ostvariti u potpunosti godišnji plan uslijed niskog vodostaja na rijeckama u dalmatinskom basenu a što je posljedica ovogodišnje suše. Na taj način smanjena je električna energija radi čega se je moglo držati u pogon samo veoma mali broj peći.

U odjeljenju ljevaonice postignut je veliki napredak u tome što se stari način lijevanja zamjenjen modernim t. zv. bezdanim lijevanjem. Na ovaj način dobiveni su odlični, koji su kvalitetno mnogo bolji i potpuno zadovoljavaju potrebama valjaonice u kojima se isti preraduju u plehove, žice i dr. Ovo će odjeljenje svoj godišnji plan u potpunosti ostvariti.

VIJESTI IZ NAŠEGA GRADA

ŠIBENIK
KROZ TJEDAN

Narodno kazalište

PETAK, 28. XI. — SVEČANA AKADEMIJA povodom Dana Republike.

SUBOTA, 29. XI. — MRTVI NE PLACAJU POREZ — premijera socijalne satire od Nikole Manzarinića.

NEDJELJA, 30. XI. — SILVA — opereta od E. Kalmána (6-ti put). Početak predstava u 20 sati.

Kinematografi

TESLA: premijera engleskog filma — TREĆI ČOVJEK — Dodatak: Filmske novosti br. 43.

(do 1. XII.) Premijera talijanskog filma — ČUDO U MILANU — Dodatak: Filmske novosti br. 44. (od 2.—7. XII.)

SLOBODA: engleski film — LADY HAMILTON — Dodatak: Obzorik br. 53. (do 27. XI.)

Premijera austrijskog filma — SKITNICE — Dodatak: Godinu dana rala u Koreji. (od 28. XI. do 4. XII.)

Narodno sveučilište

30. studenoga o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća (površje Narodne kavane) drug Ziki Bulat, sekretar Gradskog komiteta Saveza komunista Jugoslavije, održat će predavanje: »O značenju i zaključcima Šestog kongresa Saveza komunista Jugoslavije«. Početak predavanja u 11 sati.

Dežurna ljekarna

Službu vrši I. narodna ljekarna — ulica Božidara Petranovića.

Iz matičnog ureda

ROĐENI

Biserka, kći Petra i Milke Guljin; Momir, sin Mirka i Antule Ugrčić; Navenka, kći Dume i Josice Lambaša; Srježana, kći Petra i Tonke Garma; Lada, kći Tripe i Stefice Nikolić; Ljubica, kći Nike i Milice Krstaić; sin Ljubomira i Marije Zubac; Ivan, sin Ante i Andjelke Slavica; Dinko, sin Ante i Ane Goreta; Slavica, kći Ante Ljubice Dumanić; Goran, sin Jose i Vojke Brailo; Dragica, kći Pavla i Desanke Popović; Rade, sin Ivana i Matije Višić; Marko, sin Boje Čolak; Rajka, kći Milice Marjević; Mileva, kći Dušana i Milke Šušić; Nikola, sin Nikole i Marte Popić; Milan, sin Ivana i Šinke Maličev; Miloslav, sin Vinke i Danke Jareb; Vladimir, sin Ivana i Danice Huljev; Branko, sin Sergija i Zorke Sandić; Anka, kći Milenka i Bosiljke Kravar; Silva, kći Josipa i Milke Jurišić; Zdravko, sin Petra i Milka Raić.

Osvrt na rad Narodnog sveučilišta

Narodno sveučilište u Šibeniku osnovano je odmah nakon oslobođenja našeg grada 1944. godine. Od dana osnutka do danas je u našem gradu odigralo vidnu ulogu u prosvjetovanju najširih narodnih slojeva. Na njemu su održavana uspješna predavanja iz svih područja znanosti. Kao predavači nastupali su naši istaknuti partijski rukovodioci, raioni, liječnici, inženjeri, pravnici, profesori, učitelji, oficiri i težači. Iz sastava ovakvog kadra predavača najbolje se vidi, da su predavanja na našem Narodnom sveučilištu bila raznovrsna i da su obuhvaćala teme, koje su bile aktualne i od općeg interesa.

U prošlogodišnjoj sezoni Narodno sveučilište organiziralo je za prosvjetne radnike za vrijeme zimskih školskih ferija kurs iz anatomije, kojeg je vodio liječnik Dr. Đuro Karminski.

Mora se istaknuti, da svi predavači na našem Narodnom sveučilištu održavaju svoja predavanja potpuno dobrovoljno, što nije slučaj kod predavača na nekim Narodnim sveučilištima u zemlji.

Opća je konstatacija, da još uvijek jedan dobar dio naših radnih ljudi ne posjećuje predavanja Narodnog sveučilišta. Možda je ovome donekle kriv i odbor Narodnog sveučilišta, koji nije u dovoljnoj mjeri uspio da angažira naše frontovske i sindikalne organizacije u pravcu upućivanja što većeg broja njihovih članova na predavanja.

Narodno sveučilište nije ustanova osnovana za uski krug intelektualaca, već je to ustanova, koja treba da sva dosadašnja dostignuća nauke na popularan način izloži našim najširim narodnim slojevima, da ih odgaja politički, da ih napaja naprednim idejama, da kroz predavanja djeluje na otklanjanju praznovjerica i sujevjerja, koje kočće naš napredak, u jednu riječ da ljude odgaja tako da budu svijesni i odani graditelji naše socijalističke domovine, duboko prožeti socijalističkim moralom.

Naše Narodno sveučilište nema svojih prostorija, u kojima bi se mogla održavati predavanja, pa je dosada održavalo predavanja u raznim dvoranama.

Međutim ove sezone, a sezona rada Narodnog sveučilišta poklapa se sa školskom godinom, otpočelo se je radom tek 23. studenoga s predavanjem gimnazijskog profesora druga Borisa Markušića »O porijeklu religije«.

Razlog ovog zakašnjenja s održavanjem predavanja je taj što se dvoranu kina »Teatra« nije više moglo koristiti, radi održavanja nedjeljnih jutarnjih matineja, pa smo tek posljednjih dana dobili na raspolaganje dvoranu u Sindikatu, u kojoj će se odsada redovito održavati predavanja svake nedjelje od 11 do 12 sati.

Na sastanku odbora Narodnog sveučilišta, kojem je prisustvovao i sekretar Gradskog komiteta Saveza komunista Jugoslavije drug Ziki

Bulat, razradjen je tromjesečni plan rada. Za dane 30. XI., 7. XII. i 14. XII. predviđena su predavanja o zaključcima i značenju Šestog kongresa Saveza komunista Jugoslavije. Prvo predavanje, dne 30. XI. održat će drug Ziki Bulat. Ostala predavanja u prvom tromjesečju rada bit će sa područja prošlosti Šibenika, arheološkim nalazima u okolici Šibenika, o odgoju, književnosti, komunalnoj problematiki i t. d.

Velika je manjkavost Narodnog sveučilišta što ono nema epidioskopa, a što mu onemogućuje davanje nekih predavanja uz koja je potrebno projicirati slike, kao na pr. iz historije umjetnosti i druga.

Narodno sveučilište da-

vat će ponekad u ovoj sezoni i naučne filmove, te će u tu svrhu koristiti kino aparature Savjeta za prosvjetu i kulturu NO kotara Šibenik i mjesne Učiteljske škole.

Prvi koncu potrebno se je osvrnuti i na suradnju našeg Gradskog narodnog sveučilišta i Narodnih sveučilišta na području našeg kotara. Mora se istaknuti da je kontakt postojao, ali taj nije došao do izražaja u jačoj mjeri.

Narodna sveučilišta na području kotara oskudijevaju s predavačima, a njih treba da im povremeno daje naše Gradsko narodno sveučilište. Dobro bi bilo organizirati savjetovanje odbora svih Narodnih sveučilišta sa područja našeg kotara i tu zajednički razraditi plan rada i donijeti konkretne zaključke u vezi koordinacije rada i pronaci način kojim bi naše Gradsko narodno sveučilište moglo pružiti punu pomoć i podršku seoskim narodnim sveučilištima.

D. St.

Uspjelo predavanje

Narodno sveučilište u našem gradu prošlonedjeljnim predavanjem započelo je radom. Za ovogodišnju sezonu predavačke djelatnosti odbor Narodnog sveučilišta izvršio je dobro i navrijeme sve pripreme. Da je to zaista tačno, najbolje potvrđuje veoma uspješno predavanje, koje je održao prof. Boris Markušić dana 23. XI. o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća.

Temu pod naslovom »Porijeklo religije« — predavač je savjesno pripremio, a što je najvažnije, a u tome i leži uspjeh ovog predavanja, na veoma lagan i pristupačan način iznio brojnim slušaocima, koji su sa puno pažnje pratili tok predavanja. U svom izlaganju predavač je objasnio postanak religije, kao i njen razvitak kroz historiju sve do danas.

Posjet je bio dobar. Naročito je istaći, da je većim dijelom bila zastupljena omladina, dok je broj prisutnih radnika i žena bio veoma malen, a što bi u buduću bilo potrebno da sindikalne i druge masovne organizacije, a posebno sekcije AFŽ porade na tome, kako bi i broj ovih bio u dovoljnoj mjeri prisutan kvalitetnim i zanimljivim predavanjima.

Izložba knjiga u gradu

I ove godine — kao i ranijih — priredit će se u našem gradu izložba knjiga. Za ovu značajnu kulturnu manifestaciju, za koju se vrše svestrane pripreme, vlada kod građanstva veliki interes. Na inicijativu Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu NRH održan je pri Savjetu za prosvjetu NO-a gradske općine Šibenik prošireni sastanak Odbora za narodno prosvjetovanje na kojem je doneseno niz zaključaka na koji način organizirati izložbu.

Nakon oslobođenja naša izdavačka djelatnost naglo raste, pa je nepohodno potrebno da se s njom upozna što veći broj građana. Izložba knjiga organizirat će se polovinom idućeg mjeseca, a trajat će od 14. do 21. prosinca. Izložiti će se djela lijepe i naučne književnosti. Posebna pažnja obratit će se dječjoj književnosti. Izložba pada neposredno pred Dan dječje radosti, pa se i roditeljima pruža prilika, da svojoj djeci na-

bave prikladne darove. Sve izložene knjige moći će se kupiti na samoj izložbi.

Izložba će se prirediti u Klubu prosvjetnih radnika. Organizacija izložbe povjerenica je gradskim knjižarama, koje će — uz pomoć i suradnju prosvjetnih radnika — učiniti sve, da građanstvo dobije što potpuniji uvid u cjelokupnu našu izdavačku djelatnost.

Za vrijeme trajanja izložbe održat će se u našem gradu dvodnevni seminar (15. i 16. XII.) za knjižare sa područja kotara Zadar, Benkovač, Knin, Drniš i Šibenik.

Izložba knjiga bit će popraćena i drugim kulturnim manifestacijama. Između ostalog, Narodno sveučilište upriličit će jedno predavanje o značaju knjige u podizanju kulturnog nivoa naših ljudi.

Filmovi, koje ćemo gledati

U toku mjeseca prosinca šibenska će publika imati prilike vidjeti nekoliko dobrih filmova engleske, austrijske, francuske, američke i talijanske podrukeje.

TREĆI ČOVJEK — engleski film u režiji Carola Reeda. Snimljen 1949. god. Jedan od najboljih filmova posljednjih godina, koji je dobio mnoga međunarodna priznanja. Za radnju filma uzet je aktualni događaj iz društvenog zbiljanja. U filmu ne prepoznajemo stari Beč, veseli grad poznatih bečkih valcera. Upoznajemo novi Beč — ničiji grad, sa svim negativnim pojavama pobijedjenog i okupiranog područja. I glazba, koja prati ovaj film, snažna je, ali jednostavna. U glavnim ulogama nastupaju Orson Welles, Joseph Cotten i Alida Vali.

SKITNICE — prosječan austrijski film s mnogo beč-

kog obilježja. Stara poznata tema bračnog trokuta obrađena je na nov, svježi način, te će gledalac zadovoljan napustiti dvoranu. Glavne uloge tumače Atila Hoerbiger i Paula Vessely.

ČUDO U MILANU — talijanski film, kojeg je režirao Vittorio de Sica. Fantastičnost radnje usko je povezana sa životnim problemima uopće, te cijeli film djeluje vrlo neposredno. S vrlo skromnim sredstvima i duhovitom režijom stvoren je film, koji je dobio mnoga međunarodna priznanja. Glavne uloge tumače Francesco Golisano i Ema Gramatica.

HITAC KROZ PROZOR — njemački kriminalni film.

HOFFMANOVE PRIČE — engleski film u prirodni bojama. Zapravo je to filmovec o Hoffmannovim pričama od J. Offenbacha. Ovaj su film režirali poznati režise-

ri Michael Powell i Emerico Pressburger. Oni su pokazali kojim putem treba ići, ako želimo stvoriti zaista filmski balet, a ne filmovanu baletnu predstavu. U ovom filmu igra poznata engleska plesačica Shearer.

SAVJETNIK GEIGER — austrijska filmska opereta, u kojoj se odličnom glumom ističu poznati komičari Hans Moser i Paul Hoerbiger, čiji zabavni dijaloz pružaju dva sata vedre razonode.

BONIFACIJE MJESČAR — vrlo dobar i duhovit francuski film. Ne samo Fernandelova komika, već i duhovitost scenarija daju filmu ugodnu lakoću i zabavnost.

BAMBI — ortani američki film u prirodni bojama. Film radjen savršenom Disneyevom tehnikom. Pun lirike i duhovitih ideja. Vrlo dobar film za djecu.

Kálmánova „Sylva“

Praisvedba u šibenskom Narodnom kazalištu 3. studenoga 1952.

Estetsko mjerilo muzičkog teoretičara gura i danas operetu negdje na dno labele muzičkih vrednota. Kontraponira joj komičnu ciperu; muzički izraz u opereti ne ocjenjuje kao takav; previše je sklon tretiranju tog izraza bez obzira na njegovu specifičnost — sve zaboravljanjem načela: jedna je umjetnost, a vrsta njezinih hiljadu. Takvim teoretičarima opereta je obična »karikatura operet«, nešto sasvim niže, banalnoga, umjetnički manjevrjednoga, da ne rečemo: bezvrjednoga.

Takva ocjena očigledno je jednokratna i nepravilna. Opereta nije neka vrsta opere, nego nešto bitno samosvojega. Ona se prema operi odnosi kao komedija, ili bolje: farsa, prema tragediji, kao poskočnica ili pučka lirska pjesma prema koralu. I likovna umjetnost i književna proza imaju slične specijalnosti. Opereta se razvila iz tzv. vašarske komedije, vaudevill-a, spojila u skladnu cjelinu elemente drame sa elementima muzičke burleske i opere buffe. Snažni su i naročito istaknuti u njoj koreografski elementi. Ali opereta je i po svome postanku i razvojnoj crti melodram posebne vrste. Rode-

na u Parizu, razvijena do najvećeg kreativnog stepena u Beču, vedrim i duhovitim centrima, ona je konvencionalnoj ozbiljnosti opere, koja je pisana bez obzira na suvremeni život i njegove probleme, kontraponirala frežiranje suvremenog društva, kritički ga prikazujući u svojoj njegovoj smiješnosti i preživjelosti, sa mnogo otrovnog žalca, a ne samo slijedne komičnosti. Pošto muzika slijedi tekst, i ona je dosljedno morala biti laka i vedra bliza masi kojoj je opereta namijenjena, ne gubeći zbog toga samog svoj umjetnički karakter.

U »Sylvu« Emerica Kalmána izraženi su ovi elementi operetne igre i muzike u vrlo visokoj mjeri. Pisana 1917. g. u vremenu rasula austro-mađarske države i društva, ona je scenska ilustracija života aristokracije koja propada, dana sa komične strane, ali ne bez jako osjetljive note poruge. Gledalac živo osjeća kako se svi: i lica i autor, među sobom rugaju. Raskoš, novac (zadnji njegov ostaci), pjesma i ples, ali još više: duhovna mizerija, alkohol i dugovi. Satirički žalac autorov nije poštedio ništa; jedini tribut koji je platio, platio je ljubavi jednog kneževskog sina i orfeuske

pjevačice, ali samo zato što je ovaj njegov junak sin — iste takve jedne chanteuse. Tako je i »plava krv« izvrnuta zasluženom ruglu.

Ovakvu »Sylvu« operetni je ensembel šibenskog Narodnog kazališta predstavio publici sa zavidnim, može se reći, uspjehom. Publika je osjetila da su svi: od prvakinje ensembela pa do hotelskog grooma, od dirigenta do posljednjeg člana orkestra, kao i svi ostali suradnici kod izvedbe ovog scenskog djela, ne samo pristupili istome s mnogo pažnje, nego ga i izveli sa mnogo ljubavi i rijetke predanosti prema postavljenom im zadatku.

U naslovnoj ulozi nastupila je prima donna Marla Krušlin. Njezina kreacija Silve Varescu potpuno je zadovoljila. Transilvansku siromašnu chanteuseu dala je osjećajno, temperamentno, uvjerljivo, svojom lijepom scenskom pojavom, pjevanjem i igrom koja odaje ozbiljan studij i solidnu pjevačku i glumačku rutinu. Izrazili je lirski sopran, bogatoga glasovnog materijala, kao stvoren da nam interpretira Cho-Cho-San i Traviatu.

Kontesa Slasi Mire Reinerove bila je soubrette kakvu samo možemo željeti. Pored izvrsne prima

donne, izvrsna druga ženska uloga, s bogatim i izraženim glasovnim materijalom, živom glumom i pojavom koja je scenski blistava, svježe nenamjelnosti — potpun lik naivke.

Bruno Bulamarić kreirao je mladoga kneza sigurno i solidno u svakom pogledu. On još uvijek raspolaze lijepim glasovnim materijalom, ekonomično ga koristi, čemu pridonosi zamjerna tehnika. Scenu odavna svladao i željeli bi zato u pokojem prizoru više uslijenosti.

Prijatno nas je iznenadio Josip Vikario i kao redatelj operete i kao nosilac uloge grofa Kancsiana. Znali smo ga kao komičara, manje kao pjevača. U »Sylvu« se obreo kao vrstan pjevač i — plesar, te nenadmašivi kod nas komičar-buffo. Glas — čist i prodoran. Scenski — i previše buffo (ali to opereti »leži«!). Svoju kreaciju »aristokrate u smiješnom« izveo je do kraja svježe, premda je ta uloga najveća i najnapornija.

Olinjali aristokrat Feri Baosi Alberta Drutlera bio je scenski uvjerljiv i njegova nas je gluma zadovoljila. Drutler nije pjevač i, po našem sudu, ne bi trebalo da se trudi da muzički do kraja izrazi svoju ulogu, koju je inače kao glumac solidno kreirao.

Krešimir Zorić, kao knez, i Ivana Kulhy, kao kneginja, pred-

stavili su vrlo dobro »ostatke aristokracije i krive dijantlane kneštvu. Osobito ova posljednja, kreacijom kneginje-skorojevičke, s lažnom noblessom.

»Epizodiste«: Ante Balin (poručnik Rohnsdorf) i Branko Matić (notarš Kiss), te svi ostali, općenito su zadovoljili.

Plesove je uvježbala koreograf Rajka Zepina te živom ritmu operete dala i potpuno uspješno koreografski izražaj. Ona i njezin partner Ivo Rak uspješno su plesnom scenom u I. činu unijeli pokretnu živost, odgovarajuću ambijentu jednog peštanskog orfeuma.

Muzičko vodstvo izvedbe držao je snažno u ruci M. o Karlo Kodela, koji je u najvećoj mjeri zaslužan za toliki njezin uspjeh. Ponešto, na početku, plahi orkestar M. o Kodela je bujno razgibao i publika je osjetila vjernu reprodukciju Kálmánovog temperamentnog melosa, pjesme i plesa. Trudu dirigenta, koji je uvježbao i zborove, orkestar je savjesno i disciplinirano odgovorio.

Scenu je postavio stilizirano scenograf Nikola Lovrić-Caparin. Naročito je uspješna scena II. čina. Ipak, svjetlovali bi da se u njoj uklone one zelene zavjese i zamijene odgovarajućima.

Operetu je režirao Josip Vikario, vrlo dobro. Jedini prigovor mogao bi se odnositi na vrlo ma-

leni broj stalista, što se osjetilo naročito u II. činu. Jer, taj čin predstavlja jedno primanje u kneževskom domu, a muškarce možda nabrojili na prstima jedne ruke! Zatim: večernje odijelo muškaraca (tali neizbježivo austrijsko orđenje); jedan dečko obučen je kao da se spremio na konobarski bal; lakaj nema odgovarajuću livreju i t. d.).

No to su sitnice, koje prema velikom ukupnom uspjehu izvedbe iščekavaju.

Izvedbom »Sylve« Narodno je kazalište snažno afirmiralo ne samo svoje pravo na opslanak, nego i svoju sposobnost da na scenu stavi muzička djela, te, obzirom na dobar prijem publike, pružilo uvjerljiv dokaz da je u Šibeniku zanimanje za teatar toliko, da se ovakvim pothvatima mora nastaviti.

Nastradao pod kamionom

21. studenoga o. g. nastradao je životom na Tromilji Slavica Stipe pok. Marka, star 55 godina. Spomenuti je istog dana navečer krenuo kamionom iz Šibenika i dok je kamion još bio u pokretu, on je s njega sišao pavši pod točkove, tako je na mjestu ostao mrtav.

Zanatstvo našeg grada i kotara

Ako površno upoređujemo statističke podatke o zanatskim radnjama u 1939. i 1952. god. došli bi do zaključka da je zanatstvo na našem području zbog ratnih posljedica i priliva zanatlija u industriju znatno opalo. Međutim, to je tek prividna slika stanja zanat-

stva na području grada i kotara Šibenika.

Radi ilustracije iznijel ćemo podatke o broju zanatskih radionica iz predratne 1939. god. i upoređiti sa današnjim stanjem kako bi mogli izvući potrebne zaključke.

a) za područje grada	1939.	1952.
zanatska grana	1939.	1952.
metaloprerađivačka	42	23
elektrotehnička	8	3
kemijska djelatnost	12	6
građevinska	39	10
drvoprerađivačka	49	26
prerada tekstila	40	17
obučarska	44	31
prehrambena	82	32
uslužni zanati	41	19
slobodni obrti	8	3
S v e g a	365	170

b) za područje kotara:	1939.	1952.
zanatska grana	1939.	1952.
metaloprerađivačka	44	18
elektrotehnička	—	—
kemijska djelatnost	3	1
građevinska	32	3
drvoprerađivačka	60	18
prerada tekstila	7	1
obučarska	19	13
prehrambena	86	26
uslužni zanati	21	7
slobodni obrti	—	19
S v e g a	272	106

Ovdje, međutim, odmah upada u oči da predratne brojke govore o malim zanatskim radnjama privatnog sektora, dok brojke iz 1952. god. govore o sveukupnom broju zanatskih radionica u kojima je zaposleno po nekoliko desetina za-

natlija. Radi potpunije slike o stanju zanatskih radnja, uposlenog osoblja i učenika iznijel ćemo podatke koji se odnose na dan 30. VI. 1952. god.

Po- dručje	Rad- ica	Majst- ora	Pomoć- nika	Učenika	Priložnih radnika	Admin. osoblja	Svega
Grada	170	178	179	97	31	32	687
Kotara	106	99	58	45	87	13	408
Svega	276	277	237	142	118	45	1095

Radi pregleda zanatskih radionica na našem području treba imati u vidu niz radionica takozvanog zatvorenog tipa, koje osnivaju pojedina poduzeća radi vlastitih potreba. Ima ih nekoliko, a u njima je uposlen veliki broj zanatlija, kao na primjer Elektroželjezara, »Izgradnja«, Lozovac i druga manja poduzeća.

Ne raspoložemo podacima o tehničkim kapacitetima naših zanatskih radionica, ali ako uđemo u radionice većih zanatskih kolektiva kao obrtno-uslužno poduzeće »Modrava«, »Dane Rončević« ili u drvodjelsku zadrugu u Vodicama,

demantirat će se mišljenje onih koji smatraju da je naše zanatstvo nazadovalo u odnosu na predratno doba s obzirom da je broj radionica znatno manji. Danas na našem području raspoložemo sa znatno jačim mogućnostima, a i po broju uposlenih zanatlija ne zaostajemo za 1939. godinom.

Međutim, ako pogledamo unutar zanatskih grana, onda ćemo vidjeti da nam pojedine struke svoj put i zauzela svoje pravo mjesto u socijalističkoj Jugoslaviji. Najteže vam je kad čujete »kolo« gdje upravljaju o sloboj aktivnosti svoga društva. Kad bi samo došao dirigent — često uzdahne Crnogača — »Kolo« bi opet imalo uspjeha kao i ranijih godina.

Na Poljani se često mogu čuti i druge primjedbe. Tako neki napadaju »Šibenski list« što mnoge kritizira za neplaćanje poreza, nedolaženja na frontovske sastanke, zbog nepristojnog ponašanja na javnim mjestima, ili pak zbog izloženih prehrambenih artikala u bivšoj kavani »Medulić«, kao i zbog onog još neuredjenog kioska na uglu Poljane . . .

Od ovih i sličnih razgovora ipak je jedan naročito zapažen u posljednje vrijeme. Naime, u gradu se često čuje kako će nas zadesiti glad, kako će nestati brašna, masli, šećera i drugo, te da sada, dok ovih artikala ima, potrebno je kupiti što više. A kad nekog (obično to naše žene pronose) upitate otkud je čuo, onda će vam ozbiljno, ali u povjerenju kazati »na peškariji od žene koja sve zna i pogađa . . .« Ovakve i njima slične vijesti, za čas se prenesu kroz cijeli

Ove posljednje brojke govore da je potrebno orijentirati učenje zanata u struke koje zaista slabo stoje.

Još gore je stanje na području kotara. Tamo je od ukupno 41 kovačke radionice danas samo 18, od 30 pekarskih samo 5 (i to 4 u Skradinu), od 15 bačvarskih samo 5 od 31 majstorskih samo 1, a krojačkih, užarskih, soboslikarskih nema ni jedna. Posebno na području grada nema niz prijeko potrebnih radionica kao knjigovezačkih, precizne mehanike, modelarskih, za radio-aparate i drugih.

Iako je u posljednje vrijeme otvoreno 30 zanatskih radnja, koje se uglavnom odnose na privatni sektor, većinom na mesarsku struku, osjeća se pomalo tendencija na selima da se zatvaraju radnje i majstori prelaze u industriju. Tome je razlog što se na našem području u veliko osjeća nedostatak stručnog kadra.

Ne može se govoriti o zanatstvu a da se ne osvrnemo i na jednu štetnu pojavu, a to je nadriobl. Po našim selima ima preko 200 registriranih nadriobrnika, većinom u zidarskoj, kovačkoj i stolarskoj grani. U gradu pak ima pojava da zanatlije uposleni u socijalističkim radionicama neovlašćeno tjeraju zanat u slobodno vrijeme. Pored toga jedan veliki broj žena obavlja bez dozvole krojački zanat.

Nadriobl može se likvidirati kao pojavu štetnu po zanatstvo samo angažiranjem svih zainteresiranih krugova. Postoje zakonske sankcije, a postoje i uvjeti za legalizaciju nekoliko desetaka zanatskih radionica po selima i to zahvaljujući najnovijim propisima.

U socijalističkim uslovima izgradnje naše zemlje, zanatstvo na našem području proživljava fazu naglog razvitka, a pogotovo u vrijeme brzog industrijskog razvoja našeg grada sa izgradnjom Ražina. Brzi razvitak Šibenika zahtijeva proširenje postojećih zanatskih kapaciteta i korišćenje svih naših zanatskih radionica za potrebe dovršenja velikog giganta u Ražinama. Da će ovakav privredni prosperitet Šibenika imati odjeka u razvitku niza zanatskih grana i proširenje postojećih, to je nesumnjivo. Zanatstvo se razvija uporedo sa prosperitetom jednog kraja, jer ukusi i potrebe građana rastu sa porastom standarda života. Ako ovo imamo u vidu, onda možemo zaključiti da pred našim zanatskim radionama i zanatstvom uopće, predstoje još ljepše perspektive procvata.

Mogli bi postaviti pitanje da li naše zanatstvo kao cjelina i kvalitetno odgovara svojim tradicijama i mogućnostima. Često naši zanatlije, a to je vrlo istinito, govore o onom vremenu poslije prvog rata, kada smo imali u gradu čovoga ili onoga odličnog majstora, ili se nekako sjetno prisjećaju onih vremena, kada su imućni ljudi mogli tražiti i platiti majstoru za ono što se kaže radove po zanalu.

Ima tu mnogo istine a i krivih zaključaka. Poslijeratne prilike fražile su prvih godina samo proizvodnje, nije se pitalo je li ili nije »po zanatu«, oskudijevalo se na potrebnim materijalima i alatima, i razumljivo, da se to odrazilo na kvalitetu proizvoda. Međutim, industrija je brzo koračala naprijed, snabdijela zanatstvo sa sirovinama i alatima, i još više počela da »konkurira«. Neki je cipelar povikao, »s nama je golovo, progutat će nas borovski kombinalt«, ili je neki stoljar rezignirano zaključivao, da je nemoguće konkurirati jednom »LES-u«, ali sve je to skupa pogrešno gledanje na zanatstvo. Tačno je, da je lošem zanatliji otkucan čas sahrane, ali nikome šteta. Borba za kvalitet, »konkurencija« industriji kroz odlične majstorske radove, pozitivno će se odraziti na razvitak zanatstva. Slabom zanatliji mjesto je samo u uslugama.

A onima koji kukaju da je nestalo »boljih familija«, koji su mogli platiti majstorski rad, život će ih brzo razuvjeriti, jer će bolji i bogatiji život građana, stvoriti ovima dovoljno mušterija, mnogo više nego u »ona vremena«.

Ima još mnogo štošta što treba da se uredi. Zanatlije privatnog sektora očekuju socijalno osiguranje, likvidaciju nadriobrnika barem u gradu, otvaranje novih zanatskih radionica i novih struka, povećanje broja učenika u kritičke struke i niz drugih pitanja. Naše zanatske radionice ne trude se da im izloži budu izložba umijeća, zanatske vještine, jedan veliki broj zanatskih pomoćnika ne misli da proštigne višu sanatsku kvalifikaciju, nema mnogo volje da se stručno uzdigne, nekako se svako zadovoljava postignutim dostignućem, slabi opće kulturni rad, političko-ideološki isto tako i tome slično.

Iz svega jedno jasno proizlazi da — zanatstvo našeg grada i kotara ima pred sobom perspektivu brzog razvitka zahvaljujući socijalističkoj izgradnji naše zemlje, a posebno naglom razvitku našega grada.

Obavijest o uplati doprinosa fondu za uzdržavanje zgrada

U vezi primjene Uredbe o povećanju zakupnine za stambene i poslovne prostorije od 30. X. 1952. (Službeni list FNRJ 54 od 5. XI. 1952.) izdaju se slijedeće upute:

1. Postojeće zakupnine (stanarine) za stambene i poslovne prostorije, čiji je iznos određen propisima ili rješenjem nadležnog organa, povećavaju se za 100%. Povećanu zakupninu dužan je zakupodavac platiti u cijelosti kao doprinos u fond za održavanje zgrada.

2. Nadalje u fond za održavanje zgrada ulazi:
a) 50% postojeće zakupnine za stambene i poslovne prostorije za koje se zakupnina određuje slobodnim ugovaranjem,
b) 50% zakupnine za stambene i poslovne prostorije koje budu izdane u zakup poslije 1. XI. 1952.

3. Doprinos u fond za održavanje zgrada ne plaćaju vlasnici privatnih zgrada za stambene i poslovne prostorije u svojim zgradama u kojima sami stanuju, odnosno koje koriste za obavljanje svoje poslovne djelatnosti.

4. Isto tako doprinos ne plaćaju zakupci stambenih i poslovnih prostorija, koji zakupljene prostorije izdaju u podzakup, na iznos primljene zakupnine za prostorije izdane u podzakup. Ovo se oslobodjenje ne odnosi na sustanare, t. j. na lica koja zakupninu plaćaju izravno vlasniku zgrade, t. j. kao lica, koja su dužna plaćati novčanu zakupninu, smatraju se i oni sustanari, koji zakupninu ne plaćaju izravno vlasniku zgrade, nego za kupninu plaćaju nosiocu zakupnog odnosa prema vlasniku zgrade, a njihov je sustanarski odnos određen rješenjem stambenog ograna NO-a.

Državna nadležstva, ustanove i privredna poduzeća također ne plaćaju doprinos za prostorije koje sami koriste u zgradama koje su im dane, na upravljanje, Zadruga, društvene i društvene organizacije i njihova poduzeća ne plaćaju doprinos za prostorije u vlastitim zgradama, koje oni sami koriste za obavljanje svoje djelatnosti.

5. Doprinos u fond za održavanje zgrada plaća se mjesečno do 15. u mjesecu za protekli mjesec, ako se zakupnina (stanarina) plaća unatrag, odnosno za tekući mjesec, ako se zakupnina plaća unaprijed.

Prema tome, uplata za studeni o. g. mora se izvršiti do 5. XII., ako se zakupnina plaća unapred, odnosno od 1. do 15. XII., ako se zakupnina plaća unatrag. Plaćanje zakupnine unatrag mora zakupodavac dokazati ugovorom, inače se smatra, da se plaćanje zakupnine vrši unaprijed.

6. U slučaju nepravovremene uplate plaćaju se od zakupodavca kamati u iznosu od 12% godišnje.

7. Doprinos se plaća kod banke ili putem pošte odnosno kod financijskog organa Općine kod kojega zakupodavac već plaća porez na dohodak. U slučaju suvlasništva doprinos se plaća kod općine na području koje se nalazi zgrada.

8. Doprinos su dužni uplaćivati najmodavci jedamput mjesečno i to posebno za svaku zgradu.

9. Uplata se vrši na slijedeći račun: 531-7667/2 fond za održavanje zgrada.

Upozoravaju se zakupodavci da su obavezni vršiti uplate na navedeni račun, jer se samo u tom slučaju može vršiti pravilan obračun uplate.

Čekovi za uplatu mogu se na, baviti i kod financijskog organa ove Općine, odnosno kod banke ili pošte.

10. Na čeku treba obavezno navesti da se uplata odnosi na doprinos fondu za održavanje zgrada i točne podatke za zgradu (ulica, kućni broj) za koju se plaća doprinos. Doprinos uplaćuje zakupodavac jedamput u mjesecu.

11. Istom čekovnom uplatnicom, kojom se uplaćuje doprinos za održavanje zgrada, ne mogu se i ne smiju se vršiti doznake drugih podavanja (poreza na dohodak, promelnog poreza itd.)

12. Evidenciju o doprinosu vodi financijski organ ove Općine.

13. Porez na promet po Tbr 3 dijela B-ustuge Tarife poreza na promet plaća se na dosadašnju (nepovišenu) zakupninu i na dosadašnji način upotrebom odgovarajuće priznanice službenog izdanja.

14. Financijski organ Općine može odobriti zakupodavcu odgodu plaćanje doprinosa za iznos koji otpada na zakupninu za koju zakupodavac dokaže da nije mogao naplatiti i da je radi naplate pokrenuo sudski postupak.

15. Nepravodobno plaćeni doprinos naplaćuje financijski organ prisilnim putem po propisima po kojima se obavlja prisilna naplata poreza.

16. Novčanom kaznom do 10.000 dinara kaznit će se zakupodavac i zakupac:

a) ako daju neistinite podatke o visini zakupnine,
b) ako prikrivaju postojanje zakupnog odnosa.

Ako je prekršaj učinjen iz materijalne zainteresiranosti, učinilac će se kazniti novčanom kaznom do 50.000 dinara.

17. U svrhu osnivanja katastra zgrada kod Uprave prihoda NO-a gradske općine Šibenik bit će svi kućevlasnici posebnim oglasom pozvani na podnošenje prijave o visini zakupnine na dan 1. studenog 1952., i to na naročitom obrascu.

Narodni odbor gradske općine Šibenik
Privredni savjet - Uprava prihoda

Šibenčani, Poljana i njene „ćakule“

U gomili šarenih kuća svih veličina isprepliću se trgovci, perivoji i široke ulice, a od svih svojom čistinom i pristupačnošću najviše se ističe Poljana »srce Šibenika, kako je neki nazivaju.

Iznad perivoja s južne strane uzdiže se već dotrajala i po svom arhitektonskom izgledu ne baš lijepa građevina crkve gospe van grada. Kad bi na njenom mjestu bila sagradjena jedna velika i moderna zgrada, tad bi ovaj dio grada mnogo dobio na svojoj ljepoti, i zaista, bilo bi vrijeme da se i tu počne obnavljati Šibenik, kako je to planom i predviđeno.

Poljana je uvijek živa, a osobito praznikom gdje se sakupi velik broj ljudi iz svih društvenih slojeva.

Momci i cure »kortedjaviju« se onako kradimice i sa strahom da ih tko ne bi vidio i kazao roditeljima.

Naši težaci lakodijer se vide, ali sve rjeđe u svojim crvenim kapama. Ako nekog od njih zaplamo, koji je toma uzrak, najčešće nam odgovori: »A moj sinko, skup je škrlat . . .«

Ipak, neka mi oproste tečaci, ali to nije glavni razlog. Nestajanjem crvenih kapa dokaz je razvitka industrije i sve jačeg kulturnog progressa grada.

Za penzionere je zborno mjesto perivoj, ali i oni često prošetaju Poljanom gdje započinu razgovor o penzijama, priznatim ili nepriznatim godinama službe, rješe-

njima koja treba da stignu ili su već stigla itd.

Poljanom prošeta i poneki pop, te onako bogobojljivo pogleda na omladinu. Dobri pop želio bi da im bude »pastir« i da ih povede »putem gošpodnjim«. Međutim, omladina to ne će, jer je izabrala svoj put i zauzela svoje pravo mjesto u socijalističkoj Jugoslaviji.

Najteže vam je kad čujete »kolo« gdje upravljaju o sloboj aktivnosti svoga društva. Kad bi samo došao dirigent — često uzdahne Crnogača — »Kolo« bi opet imalo uspjeha kao i ranijih godina.

Na Poljani se često mogu čuti i druge primjedbe. Tako neki napadaju »Šibenski list« što mnoge kritizira za neplaćanje poreza, nedolaženja na frontovske sastanke, zbog nepristojnog ponašanja na javnim mjestima, ili pak zbog izloženih prehrambenih artikala u bivšoj kavani »Medulić«, kao i zbog onog još neuredjenog kioska na uglu Poljane . . .

Od ovih i sličnih razgovora ipak je jedan naročito zapažen u posljednje vrijeme. Naime, u gradu se često čuje kako će nas zadesiti glad, kako će nestati brašna, masli, šećera i drugo, te da sada, dok ovih artikala ima, potrebno je kupiti što više. A kad nekog (obično to naše žene pronose) upitate otkud je čuo, onda će vam ozbiljno, ali u povjerenju kazati »na peškariji od žene koja sve zna i pogađa . . .« Ovakve i njima slične vijesti, za čas se prenesu kroz cijeli

grad. Ona su i glavni uzrok što danas pred našim trgovinama možemo vidjeti duge »repove« ljudi, kako se često prepiru, guraju i psuju tko će prije stići do vrata trgovine. A s druge strane većina od njih, zaneseni lažnim vijestima, gomilaju kod kuće velike i nepotrebne količine rezervne hrane. Zaista bilo bi krajnje vrijeme da naši ljudi shvate, da se mi ne nalazimo u prvoj poslijeratnoj godini, jer ni ta, da nije bilo gladi pa ne će ni danas, kada imamo iza sebe osam godina velikih uspjeha u izgradnji naše zemlje.

O kazalištu lakodijer ljudi raspravljaju. Mnogi se žale na slab zbor koji je nastupio u »Silvi« dok nasuprot tome hvale dobru glumu onih koji su u njoj učestvovali. U prvom redu Martu Hrušlin u ulozi Silve i Josu Vikaria, koji je svojom dobrom glumom oduševio naše građane.

Barem u našem gradu ima dobrih zbornih pjevača i većina ljudi je mišljenja da nije bilo problem izabrati desetak boljih, pa ako hoće i ozbiljnijih. Na kraju ipak je veoma pohvalno za glumce i upravu Narodnog kazališta što su se potrudili da Šibenčani vide jednu dobru operetu.

Šibenčani se nalaze pred izborom za Narodnu vlast, pa se i o tome mnogo govori. Svi su oni dobri — kaže neki čičica svom prijatelju,

— A ovi što sada upravljaju, treba im kapu skinuti . . . ljudi su . . . nema tu šta . . .

I tad drugi nastavlja, pomalo na c izgovarajući riječi — mora da je iz Docca

— Ti najbolje znaš, kako je kod moje kuće bilo. Krugovi sve . . . Mrak . . . da nogu slomijes. A danas lipe skaline i saliz ispred vrata . . . a da vidiš balun od sto svitca, pa ti se čini da si u raju . . . I cesmu i konal su mi stavili, a prije moja pokojna Luca, e bog joj dušu pomilova, morala je svako jutro nositi u more . . . Da je ziva pa samo da vidi kako se sad nas grad uredjuje i kako svadi svillu baluni . . .

Mnogo se ovakvih i sličnih razgovora vodi po cijelom gradu, a što je dokaz da Šibenčani mnogo raspravljaju o svojim kandidatima i da će na izborima birati samo najbolje.

Ipak, danas je jedno tačno a to je da Poljana nije više mjesto gdje se sa zanosom vjerskog fanatizma priča o blagdanima i crkvenim »feštama«, koje su obično bile popraćene pijankama — već da je ono mjesto gdje ljudi raspravljaju još u svježim utiscima iz njihovih tvornice, poduzeća, ustanova i dr.

I tu na Poljani kroz raznovrsne »ćakule« osjeća se puls života grada koji iz dana u dan sve jače bije. Međutim, niti Poljana sa mnogobrojnim šetačima, ni trgovci, ni tvornice koje niču kao divovi iz bajke, ne mogu se tako opisati. Treba sve to vidjeti, osjetiti i tek onda shvatiti kolike napore naši građani, skupa sa Narodnom vlašću, ulažu za unapređenje i procvat svog grada.

Nikica Kronja

POZIV na podnošenje prijave o visini najamnine

U vezi Uredbe o povećanju zakupnina za stambene i poslovne prostorije (Sl. list FNRJ broj 54/52), a u svrhu osnivanja katastra, zgrada, pozivaju se svi kućevlasnici, fizička i pravna lica, sa područja NO-a gradske općine Šibenik da u roku

od 1.—15. prosinca o. g. podnesu prijave o visini zakupnine na dan 1. studenog 1952. god.

Prijavu je dužna podnijeti, pored spomenutih lica Uprava državnih stambenih zgrada odvojeno za svaku zgradu.

Isto tako dužni su podnijeti prijave državna privredna poduzeća, državna nadležstva, državne ustanove, zadrudni savezi, zadruga, društvene i narodne organizacije, za zgrade za koje ne plaćaju zakupninu odnosno za zgrade koje su im dane na upravljanje, jer u koliko plaćanju zakupninu prijavu je dužan podnijeti vlasnik odnosno upravitelj zgrade.

Izuzetno obavezi podnošenja prijave podliježu i zemljoradnici sa području grada, iako svoje zgra-

de ne izdaju u zakup, nego ih koriste za vlastite potrebe.

Prijavu su dužni podnijeti i vlasnici zgrada odnosno stanova, koji iste upotrebljavaju za svoje potrebe.

Prijave se podnose na propisanim obrascima koji se mogu nabaviti kod Uprave prihoda NO gradske općine Šibenik.

Upozoravaju se sva lica, koja su dužna da podnesu prijave, da iste najsavjesnije popune. Nepodnošenje prijave ili pružanje neistinitih podataka o visini zakupnine, odnosno prikrivanja postojećih zakupnih odnosa, smatrat će se prekršajem u smislu odredaba čl. 10 Uredbe o povećanju zakupnina za stambene prostorije i kaznit će se zakupodavac novčanom kaznom do Din. 10.000.—, a ako je prekršaj učinjen iz materijalne zainteresiranosti i kaznom do Din. 50.000.—.

Prijave treba podnijeti Upravi prihoda NO gradske općine Šibenik u gornjem roku.

Iz Uprave prihoda NO-a gradske općine Šibenik

I Z S P O R T S K O G Ž I V O T A

Nakon završetka I. dijela prvenstva

Proleter - jesenski prvak Hrvatsko-slovenačke lige

U IX. kolu Hrvatsko-slovenačke lige postignuti su slijedeći rezultati: u Šibeniku: SIBENIK — KVARNER 2:1 (0:0), u Zagrebu: METALAC — ŽELJEZNIČAR 1:1 (0:1), u Osijeku: PROLETER — BRANIK 5:1 (2:1), u Ljubljani: ODRED — TEKSTILAC 5:0 (1:0), i u Trbovlju: RUDAR — SLAVIJA 3:2.

Posljednje kolo jesenskog dijela prvenstva proteklo je uglavnom bez iznenađenja. Proleter i Odred visoko su porazili svoje protivnike, dok je Šibenik postigao i četvrtu pobjedu na svom terenu. Neodlučan ishod utakmice u Zagrebu predstavlja uspjeh za Željezničara, koji u posljednje vrijeme daje veoma dobre igre. Ovim kolom završen je jesenski dio prvenstva. Proleter iz Osijeka potpuno zaslužen osvojio je prvo mjesto izgubivši samo tri boda. Dru-

gi je Odred, koji za Proleterom zaostaje svega tri boda. Naš predstavnik zeuzeo je pe-

to mjesto sa 10 bodova od 18 mogućih. Posljednji je Rudar iz Trbovlja.

T A B L I C A

1. PROLETER	9	7	1	1	28:10	15
2. ODRED	9	6	0	3	22:12	12
3. BRANIK	9	5	1	3	17:15	11
4. TEKSTILAC	9	4	2	3	16:12	10
5. SIBENIK	9	4	2	3	15:18	10
6. KVARNER	9	3	2	4	10:10	8
7. METALAC	9	2	3	4	10:13	7
8. ŽELJEZNIČAR	9	2	3	4	9:14	7
9. SLAVIJA	9	2	2	5	12:20	6
10. RUDAR	9	2	0	7	11:26	4

Šibenik-Kvarner 2:1 (0:0)

Šibenik — Igralište »Rade Končar«. Prvenstvena utakmica Hrvatsko-slovenačke lige. Teren blatnjav i težak za igru. Zgoditke postigli u 67 minuti Živković i u 68 minuti Tedling za Šibenik, a za Kvarner u 88 minuti. Gledalaca oko 2000. Sudac Baučić Ljudevit iz Splita.

SIBENIK: Aras, Iljadica,

Baica, Tambača, Erak II, Blažević, Erak I, Bego, Djurić, Tedling i Živković.

KVARNER: Ravnik, Pavković, Mihovilović, Legen, Mrvoš, Vukelić, Jurković, Giurini, Pavletić, Drakulić i Canjuga.

Prvi dio prvog poluvremena pripada domaćima, koji dugim loptama preko knila

stalno ugrožavaju protivnička vrata, tako da je Ravnik više puta uspješno intervenirao. Navalna petorka Šibenika imala je u tom razdoblju četiri šanse za postizanje zgoditaka. U 7 minuti Tedling najprije oštro tuče u stativu, a zatim tri minute kasnije isti igrač ne iskorištava grešku protivničke obrane. Naime, lijepo dodanu loptu lagano šalje u vratara. U 20 minuti ponovno se domaćima pruža prilika da dodju u vodstvo. Ovoga puta opet Tedling na svega četiri metra promašuje vrata. Poslije ove nadmoći gosti se oslobađaju pritiska i nekoliko puta prisaljavaju Arasa da se istakne. U 24 minuti u jednom sudara sa protivničkim igračem Djurić za nekoliko minuta napušta teren. Minuti prije završetka domaći su ponovno imali priliku postići zgoditak. Nakon jedne brze kombinacije čitavog navalnog reda Erak I je pred samim vratima oklijevao uputivši loptu pored stativne. Ovaj dio igre protekao je u ravnopravnoj borbi obaju tima, koji su veoma požrtvovnom igrom nastojali da postignu vodeći zgoditak.

Nastavak igre domaći su imali potpuno u svojim rukama, veoma često i oštro pucahi. Tako je u 15 minuti Djurić krasnim udarcem iz voleja oštro tukao u gornju stativu. Za vrijeme najjačeg pritiska Šibenčani su u roku od svega dvije minute postigli preko Živkovića i Tedlinga dva lijepa zgoditka i time osigurali pobjedu četvrtu uzastopnu pobjedu na svom terenu. Kada nitko nije očekivao, gosti su greškom obrane domaćih preko desnog krila Jurkovića smanjili rezultat na 2:1.

Poslije postignutog drugog zgoditka za Šibenik, gosti su potpuno neopravdano protestirali kod sudije, tako da je

za nekoliko minuta igra bila prekinuta. U međuvremenu Tambača izazvan od lijevog pomagača reagirao je grubim prekršajem, na što je Legan ovoga uhvatio za kosu, a što sudac izgleda nije vidio. U 68 minuti Pavletić je pokušao da udari Eraka II, kada ovaj nije bio u posjedu lopte, na što je sudac potpuno ispravno Pavletića udaljio sa terena. Pri kraju igre desio se je nemili incident, kojeg sudac, jer je bio okrenut leđjima, nije vidio. Naime, u jednom okršaju lijevo krilo Kvarnera Canjuga pesnicom je udario Tambaču.

Kod gostiju istakla se je uža obrana, u kojoj je osobito grubom igrom otkakao Mihovilović, lijevi branič Kvarnera; kojeg je sudac trebao takodjer udaljiti sa terena. Kod domaćih najbolji su bili Erak II, koji je bio neprelazna prepreka za goste, zatim Živković svojom dobrom tehničkom igrom. Pored ovih zadovoljili su još Iljadica, Tambača, Tedling, Djurić i Aras, koji je potpuno suvišno jednom prilikom reagirao na nesportske ispade gostiju.

Sudac Baučić bio je nedovoljno energičan, a greške koje je načinio nisu utjecale na tok igre i rezultat.

PBD „VAL“ najaktivnije sportsko društvo u gradu

Pomorsko-brodarsko društvo VAL koje će uskoro održati svoju redovnu godišnju skupštinu, postiglo je u toku ove godine velike uspjehe. Oni su rezultat zalaganja čitavog članstva, koje je uložilo mnogo truda da postane jedno najaktivnijih sportskih društava u gradu.

Od posljednje godišnje skupštine ono je mnogo poradilo na omasovljenju društva u prvom redu omladine, tako da je članstvo povećano za oko 30%. Društvo je nadalje pored održanih nekoliko propagandnih akcija, nastupilo na prvenstvu države u jedrenju, gdje je postiglo dobar plasman osvojivši treće mjesto u kategoriji olimpijskih jola, a prvo u kategoriji Cadeta. PBD Val također je organiziralo jedriličarsku regatu „Narodnog ustanka“ na kojoj je uzelo učesća sedam društva.

va. Sam domaćin nastupio je sa 14 jedrilica.

Velike uspjehe postiglo je ovo društvo na povećanju plovniha objekata, tako da je u ovoj godini izgrađeno sedam novih jedrilica internacionalne klase. Pored ovoga dovršena je i društvena jedrilica tipa »Zvijezda«. Na ovim radovima naročito se je istakao Škarica Šime-Šiko, koji je uz pomoć tehničara Matković Petra, uložio dosta truda. Njegov je uspjeh u toliko veći, što je na tim radovima osposobio nekoliko omladinaca.

Svakako da je izgradnja doma značajan uspjeh, koje je PBD Val postigao u ovoj godini. Podignut je najvećim dijelom zalaganjem svih članova na čelu sa svojim predsjednikom Antom Kelavom. Veliku pomoć pružilo je i SD Mornar.

Kinopoduzeće - Šibenik

Telefon broj 2-83

čestita svim svojim posjetiocima

29. NOVEMBRA

rodjendan naše Republike

Narodni odbor kotara Šibenik

Č E S T I T A

SVIM RADNIM LJUDIMA

29. NOVEMBRA

Dan proglašenja FNRJ

**Kolektiv Tvornice i valjaonice aluminioma
Ražine - Šibenik**

čestita irudbenicima

Socijalističke

JUGOSLAVIJE

DAN REPUBLIKE

praznik
naših
naroda

**GRAĐEVNO PODUZEĆE
„TEHNIKA“**

*Gradi najveće objekte u NR
Hrvatskoj, kao željezaru Sisak,
tvornicu električnih strojeva
„Rade Končar“, tvornicu alat-
nih strojeva „Prvomajsku“
i druge*

**5.000 radnika
ovog kolektiva
srdačno čestita
DAN REPUBLIKE**

NARODNI ODBOR GRADSKÉ OPĆINE - ŠIBENIK

Svim radnim ljudima
čestita
**PRAZNIK
DANA REPUBLIKE**

Svim svojim čitaocima, saradnicima i prijateljima prigodom

DANA REPUBLIKE

*Upućuje srdačne čestitke sa željom za još veće uspjehe u
izgradnji naše socijalističke zajednice.*

Uredništvo
„SIBENSKOG LISTA“

TAMP

Svim našim poslovnim mušterijama
čestitamo

29. NOVEMBRA

najveći praznik naroda Jugoslavije

Tiskarsko-knjigovežarsko poduzeće - Šibenik Tel. 2-2

Poduzeće Luka i skladišta - Šibenik

čestita čitavoj radničkoj klasi naše zemlje

29. novembra

želevći puni uspjeh u daljnjem radu u izgrad-
nji zemlje, koja će se sprovesti pod ruko-
vodstvom našeg novog Centralnog komiteta
na čelu sa drugim TITOM

*Svim našim
poslovnim mu-
šterijama kao
i potrošačima* **ČESTITAMO**

29. NOVEMBRA

praznik **DANA
REPUBLIKE**

MESO-VOĆE - Šibenik - Tel. br. 3-08

*Svim radnim
ljudima našeg
grada i kotara*

ČESTITAMO DAN REPUBLIKE

*najveći praz-
nik naroda
Jugoslavije*

POMORSKO GRABEVNO PODUZEĆE
Šibenik - Tel. br. 2-86 2-96

„ŽITNI FOND“

*Poduzeće za promet
i prerađu žitarica*

Šibenik

Ispostave: Knin, Drniš i Benkovac
Telefon broj: 4-85, 4-86

Čestitamo svim svojim
poslovnim mušterijama
Državni praznik

29. novembra

*sa željom ka daljnjem uje-
dinjavanju svih privrednih
snaga za što skoriju izgrad-
nju socijalizma u našoj
zemlji.*

„TRANSJUG“ – Šibenik MEDJUNARODNO OTPREMNIŠTVO

Vrši otpremu svih vrsta robe morem, riječnim i suhozemnim
putevima (željeznicom – kamionima) i zrakom (avionima) u
prometu sa inozemstvom.

Sve vrste otpreme u tuzemstvu.

Obavlja i otpremničke poslove na području grada i
kotara Šibenika.

Uskladištava trgovačku i drugu robu u vlastitim
i unajmljenim skladištima.

Unajmljuje za svoje komitente strani i do-
maći brodski prostor.

Zastupa kod kvantitativnog i kvalitativ-
nog preuzimanja robe kao i kod skla-
panja svih vrsta osiguranja.

Uz najpovoljnije uvjete prima i
otprema razne poklon pakete iz
inozemstva.

Korespondenti i poslovne ve-
ze u svim zemljama sa
kojima FNRJ vrši raz-
mjenu robe.

Svim svojim
mušterijama i po-
slovnim suradnicima čestita

29. NOVEMBRA
DAN PROGLAŠENJA FNR JUGOSLAVIJE

**Svojem
potrošačima u
gradu i kotaru**

**čestita
praznik**

29. NOVEMBRA

Dan Republike

**UPRAVA
Gradskog vodovoda
Šibenik**

Povodom 9-godišnjice osnivanja FNR Jugoslavije

Kolektiv tvornice elektroda i ferolegura u Šibeniku obećava da će u buduće kao i do sada izvršavati sve postavljene zadatke na dobrobit čitave naše zajednice.

Neka živi
29. novembra
DAN REPUBLIKE!

Radni kolektiv Tvornice elektroda
i ferolegura - Šibenik

Praznik naroda Jugoslavije

29. NOVEMBRA

čestita svim
svojim
potrošačima

„Naprijed“ - Soboslikarska, ličilačka
i pismoslikarska zadruga s o. j. Šbk.

čestita svim

svojim poslovnim mušterijama

29. novembra
praznik Dana Republike

Praznik

Dana Republike

čestita svim trudbenicima našeg
kotara i grada sa željom da se
naša zemlja čim prije izgradi.

Odbor Crvenog Križa za
kotar i grad Šibenik

ELEKTRODALMACIJA

PODRUČNI URED
ŠIBENIK

Svim radnim
ljudima u gra-
du i na kota-
ru čestita
DAN REPUBLIKE

P a ž n j a !

Da omogući što jeftiniju kupnju

Knjižarske prodavaonice gradskog trgovačkog
poduzeća „Gradski magazin“ - Šibenik

izvršile su veliko sniženje cijena

prosječno za 60%

Na knjigama iz lijepe književnosti, dječje i
omladinske literature kao i stručnim knjigama

Ljubitelji dobre i lijepe knjige koristite
priliku!

PRODUKTIVNA DRVOĐJELSKA ZADRUGA
ŠIBENIK

Svim svojim mu-
šterijama čestita

Dan Republike

Pletiona djempera i tkaona platna za jedra

Izrađujemo po mjeri i kroju kao ručni rad: Kompletnu ronilačku garnituru, trenerke, jakne svih tipova, pulovere, mornarske maje, gaće, kupaće ženske kostime, kombinezone, čarape, rukavice i vreće za razne emballage (ambalaže) i šivanje pokrivača (Incerada) raznih dimenzija iz donesenog materijala.

M. Terzanović — Šibenik
Mornarska poljanica